

Najznačajniji kulturno povijesni spomenici Savezne Republike Njemačke

Radonja, Ana

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:714917>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-20**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

Sveučilište u Zadru

Odjel za turizam i komunikacijske znanosti
Preddiplomski studij kulture i turizma (jednopedmetni)

Ana Radonja

**Najznačajniji kulturno povijesni spomenici Savezne
Republike Njemačke**

Završni rad

Zadar, 2017.

Sveučilište u Zadru

Odjel za turizam i komunikacijske znanosti
Preddiplomski studij kulture i turizma (jednopedmetni)

Najznačajniji kulturno povijesni spomenici Savezne Republike
Njemačke

Završni rad

Student/ica:

Ana Radonja

Mentor/ica:

mr. sc. Tomislav Krpan

Zadar, 2017.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Ana Radonja**, ovime izjavljujem da je moj **završni** rad pod naslovom **Najznačajniji kulturno povijesni spomenici Savezne Republike Njemačke** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 1. prosinac 2017.

SADRŽAJ

1.UVOD.....	1
2.SVEZNA REPUBLIKA NJEMAČKA.....	2
2.1.Opće značajke države.....	2
2.2. Kratka povijest Savezne Republike Njemačke.....	3
2.2.1. Prapovijest.....	3
2.2.2. Njemački prostor u starome vijeku	3
2.2.3. Njemački prostor u ranome srednjem vijeku	4
2.2.4. Prvo carstvo.....	4
2.2.5. Njemački prostor od propasti prvoga carstva do kraja drugoga carstva.....	5
2.2.6. Treće carstvo	5
2.2.7. SR Njemačka nakon Drugoga svjetskog rata	6
2.3. Njemačke pokrajine.....	7
2.3.1. Baden-Württemberg	8
2.3.2. Bavarska.....	8
2.3.3. Berlin.....	8
2.3.4. Brandenburg	8
2.3.5. Bremen	9
2.3.6. Hamburg.....	9
2.3.7. Hessen	9
2.3.8. Mecklenburg- Vorpommern.....	10
2.3.9. Niedersachsen.....	10
2.3.10. Nordrhein- Westfalen.....	10
2.3.11. Rheinland- Pfalz.....	11
2.3.12. Saarland.....	11
2.3.13. Sachsen.....	12
2.3.14. Sachsen- Anhalt.....	12
2.3.15. Schleswig Holstein.....	12
2.3.16. Thüringen	13
3.KULTURA I KULTURNA BAŠTINA	14

3.1.Kultura.....	14
3.2.Kulturna baština	15
3.3.Njemačka kultura.....	16
3.3.1.Knjževnost i filozofija.....	16
3.3.2.Znanost.....	18
3.3.3.Umjetnost	18
3.3.4.Glazba	19
3.3.5.Film	20
4.UNESCO.....	21
4.1.Svjetska baština	22
4.2. Kriteriji za upis	22
5.NAJZNAČAJNIJI KULTURNO POVIJESNI SPOMENICI SRNJ	24
5.1. Aachenska katedrala.....	24
5.2. Rimski spomenici u Trieru	26
5.3. Rudnik Rammelsberg i stari grad Goslar.....	28
5.4. Prapovijesne naseobine sojenica oko Alpa.....	29
5.5. Muzejski otok u Berlinu	31
5.6. Špiljska umjetnost Švapske Jure.....	33
5.7. Tvornica Fagus u Alfeldu	35
5.8. Bauhaus	36
6.ZAKLJUČAK.....	39
SAŽETAK	40
SUMMARY	41
ZUSAMMENFASSUNG	42
POPIS LITERATURE	43
POPIS SLIKA.....	46
ŽIVOTOPIS.....	47

1. UVOD

Svjesno ili pak nesvjesno, kroz povijest ljudi su ostavljali svoje radove i djela budućim naraštajima i samim tim omogućili bolje razumijevanje prošlosti. Brojni radovi i djela danas su od iznimne važnosti. Tema ovog rada su najznačajniji kulturno povijesni spomenici Savezne Republike Njemačke te će se prikazati spomenici koji su ostavili trag i napravili preokret u društvu.

Njemačka je država koju karakterizira bogata i duga povijest radi koje ima mnoštvo kulture, spomenika, folklora, ali i postignuća koja su na svjetskoj razini. U prošlosti, Njemačka je uvijek bila pri vrhu svjetskih sila što joj je omogućilo da se tehnološki razvije i napreduje u kratkom periodu što je dovelo do gospodarske stabilnosti i bogatstva. Takve prilike pružile su Njemačkoj izvanrednu priliku istražiti i očuvati važne spomenike i lokalitete prošlosti. Stoga će se u prvom dijelu rada govoriti o općim značajkama Savezne Republike Njemačke. Osim njih spomenut će se i povijest SR Njemačke i njemačke pokrajine.

S obzirom da je nemoguće odvojiti kulturno povijesne spomenike od kulture, drugi dio rada se osvrće na kulturu općenito, ali i na njemačku kulturu koja je, osim u Njemačkoj, značajan trag ostavila i na svjetskoj kulturnoj sceni. Poglavlje njemačke kulture je podijeljeno u nekoliko dijelova pa tako obuhvaća sve kulturne sfere od književnosti, filozofije, znanosti do umjetnosti glazbe i filma.

UNESCO je svjetska organizacija koja je neupitno vezana uz materijalnu i nematerijalnu baštinu vrijednu divljenja i očuvanja, tako da se treći dio rada bazira na UNESCO-u, njegovu radu, i razlozima postojanja.

Središnji dio je ujedno i tema ovog rada tako da su navedeni odabrani kulturno povijesni spomenici Savezne Republike Njemačke. U poglavlju će se izdvojiti i predstaviti najznačajniji spomenici kulture točnije oni koji se nalaze na UNESCO-voj listi nematerijalne i materijalne kulturne baštine, koji su ujedno i važni za razvoj njemačkog turizma i kulture. Spomenici su od iznimne kulturne važnosti na svjetskoj razini, a datiraju sve od prapovijesti što kazuje na to da je Njemačka zemlja koja je bila naseljena od davnina i njena prošlost ima dugu i bogatu povijest vrijednu istraživanja. Iako nije prva zemlja na koju se možda pomisli kada se spomene umjetnost, neupitno je da je ova svjetska velesila ostavila trag u gotovo svim kulturnim sferama.

2. SVEZNA REPUBLIKA NJEMAČKA

Republika Njemačka danas se ističe kao jedna od najvećih europskih država te svjetska gospodarska i politička velesila. Naravno, takav status danas posljedica je mnogih povijesnih zbivanja koja su dovela do rasta i razvitka države. Kako bi se što lakše pristupilo samoj temi rada u ovom poglavlju obradit će se neke osnovne značajke zemlje. Ukratko će biti spomenuta njena povijest te sama podjela po pokrajinama koja će uvelike olakšati snalaženje pri pregledu najznačajnijih kulturno- povijesnih spomenika na prostoru SR Njemačke.

2.1. Opće značajke države

Savezna Republika Njemačka smještena je u središnjem dijelu Europe, te svojim položajem izlazi na Baltičko i Sjeverno more dok se s njene južne strane protežu Alpe. Zbog svoje velike površine od 357.376 km² ima granicu sa čak 9 država: Poljskom i Češkom na istoku, Austrijom i Švicarskom na jugu, Francuskom, Luksemburgom, Belgijom i Nizozemskom na zapadu, te Danskom na sjeveru.

Gledajući na Njemačku od sjevera prema jugu, zbog svog izuzetno raznolikog i atraktivnog krajolika, koji se sastoji od visokih i niskih planina isprekidanih brojnim ravninama, riječnim i jezerskim kao i rudarskim područjima zemlju možemo podijeliti na pet velikih prirodnih cjelina a to su: sjevernonjemačka nizina, sredogorje, južnonjemački srednjoplaninski krajolik, jugoistočno alpsko predgorje i Bavarske Alpe.¹ Zbog svoje veličine ali i različitosti među prirodnim cjelinama, klima se mijenja ovisno o djelu države, pa tako na sjeveru zemlje, gdje prevladava morski utjecaj, ljeta bivaju proladna a zime kišovite i blage. U istočnom djelu države klima je više kontinentalna što čini ljeta toplija a zime oštrije. Najniže temperature i najviše padalina su zabilježene na jugu države, u Alpama.²

Uz Rusiju, Njemačka je najmnogoljudnija zemlja Europe s više od 82 milijuna stanovnika. Također, iznimno je multikulturalna pa su od manjina najbrojniji Danci, Romi, Lužički Srbi i Frizijci. Službeni jezik je njemački, a glavni grad je Berlin. Osim njega pod važnije i poznatije gradovi Njemačke možemo ubrojiti Hamburg, Frankfurt, Stuttgart i München koji su ujedno čine i najgušće naseljeno područje države. Trećina stanovništva je

¹ **Tatsachen über Deutschland**, Societäts-Verlag, Frankfurt/Main, 1992., p. 7.

² **Germany**, Eyewitness travel guides, DK Publishing, London, 2003., p. 40.

dio Rimokatoličke i Evangeličke crkve, a veliki postotak stanovništva se izjašnjava nereligioznom. Od ostalih religija najzastupljenije su židovstvo i islam.³

Ove navedene značajke ukazuju da je SR Njemačka velika i raznolika zemlja, te samim tim se može zaključiti da se kroz povijest razvijala i napredovala, ostavljajući za sobom prirodne i kulturno- povijesne znamenitosti.

2.2. Kratka povijest Savezne Republike Njemačke

Povijest, često nazivana još i „učiteljicom života“, omogućava spoznaju prošlih događaja, ljudskog razvoja, osnutka ljudskih zajednica kao i njihovom međuodnosu od prapovijesnih vremena pa sve do danas. Sagledavajući povijest dolazi do lakše spoznaje i razumijevanja sadašnjosti pa će se u ovom potpoglavlju nešto reći u kratkim crtama o povijesti Njemačke, počevši od prapovijesti pa sve do danas.

2.2.1. Prapovijest

Na njemačkom području tragovi naseljenosti se mogu pratiti još od paleolitika pa tako postoje mnogobrojni nalazi gdje su pronađeni ostatci pračovjeka, fosilni nalazi neandertalaca te razni oblici kultura. Početak brončanog doba na njemačkom prostoru započeo je tijekom 3. tisućljeća prije Krista prodorom indoeuropskih naroda dok je za vrijeme željeznog doba završilo etničko oblikovanje Germana i Kelta. Područja nastanjena germanskim plemenima, Rimljani, koji su došli na ove prostore u 1. stoljeću prije Krista, su nazvali Germanijom (Germania).⁴

2.2.2. Njemački prostor u starome vijeku

Rimljani su osvojili prostor zapadno od Rajne no kad su krajem 1. stoljeća prije Krista osvojili novo područje između Rajne i Elbe, Germani su pod vodstvom Arminija uspjeli savladati rimsku vojsku. Sistem utvrda izgrađen u 2. stoljeću podijelio je regiju na dva dijela: *Germania Romana* koja je bila rimska provincija te *Germania Libera* tj. *Slobodna Germanija*.

³ Njemačka, Proleksis enciklopedija online, <http://proleksis.lzmk.hr/39383/>, (24.1.2017.)

⁴ Natuknica: Njemačka, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=44490>, (24.1.2017.)

Glavni razlog raspada Zapadnoga Rimskog Carstva u 5. stoljeću je dolazak Huna u Europu koji su doveli do seobe germanskih plemena te su ona postala glavna udarna snaga protiv carstva.⁵

2.2.3. Njemački prostor u ranome srednjem vijeku

Nakon propasti Zapadnog Rimskog Carstva, Franci, koji su se postupno počeli pokrštavati od 6. stoljeća, su zauzeli prostor između Rajne i Elbe. Međutim, nakon smrti Ludovika I. izbila je prijestolonasljednička borba između njegovih sinova koja je okončana Verdunskim sporazumom 843. godine te je teritorij bio razdijeljen među braćom.⁶ Oto I. je u svojim ratnim pohodima osvojio velik dio Italije a svojom krunidbom je uspostavio „Sveto Rimsko Carstvo Njemačke Narodnosti“ (Das heilige römische Reich deutscher Nation).⁷

2.2.4. Prvo carstvo

Jačanjem carskog autoriteta Njemačka je postala vodeća europska sila u 11. stoljeću a taj status je zadržala i za vrijeme salijske dinastije. Prvi Salijac, Konard II. je donio Zakonik o feudima a priliku da se sredi postojeća situacija u Njemačkoj i slomi otpor feudalaca je pružena 1077. godine kada je jedan od nasljednika ušao u sukob s papom koji ga je uspio svrgnuti. 1122. godine je potpisan Wormski konkordat prema kojem je priznata supremacija crkvene vlasti nad državom. U Njemačkoj 1125. godine je izbila borba za prijestolje a carska moć je pripala Hohenstaufencima.⁸ Daljnji konflikti s papom doveli su do raspada carske vlasti.

Već oslabljena središnja vlast i unutarnji nemiri pogoršali su se smrću Fridrika II. a središnja vlast nije ojačana sve do 1356. godine kada je izdana Zlatna bula, dokument kojim je uređeno pitanje izbora cara te položaja i povlastica kneževa. Vjerski i društveni nemiri u carstvu traju do 1648. godine kad su Westfalskim mirom njemačke kneževine postigle potpunu samostalnost. Nakon *Tridesetogodišnjeg rata* dominantna kneževina je postala

⁵ Germany, Eyewitness travel guides, DK Publishing, London, 2003., p. 43.

⁶ Ibid.

⁷ Natuknica: **Njemačka**, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=44490>, (24.1.2017.)

⁸ Ibid.

Brandenburg- Pruska a Fridrik II. Veliki je povećao teritorij Pruske te je postala druga po snazi njemačka država.⁹

2.2.5. Njemački prostor od propasti prvoga carstva do kraja drugoga carstva

Njemački savez je utemeljen na Bečkom kongresu gdje je ujedinjeno 37 njemačkih kneževina i četiri slobodna grada u kojemu je najveći utjecaj imala Austrija. Postavši pruski ministar predsjednik, Otto von Bismarck je bio uvjeren da političko ujedinjenje njemačkih kneževina je ključ opstanka Pruske kao velike europske sile. Pobjedom nad Austrijom 1866. godine Pruska je pripojila većinu sjevernonjemačkih kneževina, dok je sa 17 manjih kneževina osnovala federalnu zajednicu pod nazivom Sjevernonjemački savez koji je na čelu s Pruskom porazio Francusku. Stvorivši složen sustav međunarodnih saveza Njemačkog Carstva, Bismarck je omogućio da Carstvo postane jedno od najutjecajnijih europskih sila.¹⁰

Porazom Centralnih sila 1918. godine u Njemačkoj je izbila Novembarska revolucija koja je rezultirala prihvaćanjem uvjeta koje su postavile zemlje članice Antante te je ugovorom u Versaillesu Njemačka izgubila prekomorske kolonije i dijelove europskog teritorija. Suprotnost Trojnoga saveza i Antante dovele su do I. sv. rata u kojem je Njemačka, unatoč vojnim uspjesima, zbog brojnih problema dovedena do sloma. Početkom Studentske revolucije 1918. Ebert je stao na čelo Vijeća narodnih opunomoćenika i potpisao bezuvjetnu kapitulaciju Njemačke, omogućio parlamentarne izbore i donio Weimarski ustav po kojem je Njemačka postala parlamentarna republika a Ebert postao predsjednik.¹¹

2.2.6. Treće carstvo

1919. utemeljena je Weimarska Republika no zbog gospodarske nestabilnosti od samog početka je bila u problemima što je bilo idealno za ekstremne političke stranke. Jedna od tih stranaka je i ona Adolfa Hitlera koji se zalagao za nacističku ideologiju i ekspanzionističku politiku. Upravo to je i bio povod za izbijanje II. Svjetskog rata. Iako je

⁹ Njemačka, Proleksis enciklopedija online, <http://proleksis.lzmk.hr/39383/>, (24.1.2017.)

¹⁰ Ibid.

¹¹ Natuknica: Njemačka, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=44490>, (24.1.2017.)

Hitler nizao brojne ratne uspjehe na zapadnoj i istočnoj europskoj fronti, 1945. godine zbog brojnih poraza, došlo je do bezuvjetne njemačke kapitulacije.¹²

2.2.7. SR Njemačka nakon Drugoga svjetskog rata

Nakon kapitulacije Njemačka je bila pod upravom savezničkih sila pobjednica, no zbog nesuglasica između zapadnih saveznika i Sovjetskog Saveza 1949. utemeljena je *Savezna Republika Njemačka* (zapadna) i *Njemačka Demokratska Republika* (istočna). Od 1948. SAD počinje aktivno podupirati gospodarski oporavak Zapadne Njemačke te ona ubrzo postaje stabilna demokratska i parlamentarna zemlja, dok Istočna Njemačka uspostavlja jednopartijski sustav s nacionaliziranom industrijom i kolektivizacijom poljoprivrede. Već od 1952. godine Istočna Njemačka je započela teritorijalnu izolaciju od Zapadne Njemačke jer je došlo do masovnih iseljavanja istočnih stanovnika u zapadne dijelove što je izazvalo krizu u gospodarstvu Istočne Njemačke. Kriza u odnosima dviju država se posebno zaoštrila kada je 1961. izgrađen Berlinski zid koji je fizički razdijelio zapadni i istočni sektor grada. 1972. Zapadna i Istočna Njemačka su potpisale Temeljni ugovor o formalnim odnosima i suradnji te se polako uspostavljaju diplomatski odnosi. Srušivši komunističku vlast Istočna Njemačka je težila za ujedinjenjem sa Zapadnom Njemačkom što se desilo 1990. nakon brojnih diplomatskih akcija koje su vođene u obje države. Zahvaljujući financijskim investicijama iz zapadnog dijela u istočnim krajevima je uslijedio gospodarski oporavak. Na problemima rješavanja pravnih, gospodarskih, i društvenih problema u istočnim pokrajinama kontinuirano rade sve njemačke vlade od 1990. a od sredine 1990-ih osobita pozornost posvećuje se rješavanju porezne i birokratske problematike.¹³

Danas je Njemačka jedna od najmultikulturalnijih i najrazvijenijih država Europe sa značajnim uspjesima u prirodnim i društvenim znanostima, kao i u sportu. Također, postala je jedna od turističkih najposjećenijih europskih zemalja, jer privlači brojne turiste svojim atrakcijama, znamenitostima i događajima.

¹² Ibid.

¹³ Ibid.

2.3. Njemačke pokrajine

Savezna Republika Njemačka sastoji se od 16 saveznih država te će se u ovom potpoglavlju obraditi svaka pokrajina zasebno sa svojim općim značajkama kao i obilježjima koja su posebnosti svake pokrajine.

Slika 1. Karta Njemačke

Preuzeto sa: Konzularna predstavništva u SRNJ, <http://www.konzulati-rs.de/>

2.3.1. Baden-Württemberg

U jugozapadnom dijelu Njemačke smještena je savezna pokrajina Baden-Württemberg čiji je glavni grad Stuttgart. Ima površinu od 35 751 km² s nešto manje od 11 milijuna stanovnika. Ova pokrajina je broj jedan među visoko tehnološkim mjestima u Europi te nigdje u Njemačkoj ne postoji više patent prijava kao tamo. Također, ima naziv svjetskog prvaka u izvozu. Osim tehnologije, pokrajina je poznata po vinima i gastronomiji.¹⁴

2.3.2. Bavarska

Bavarska je smještena na jugoistočnom dijelu Njemačke s glavnim gradom Münchenom. Na površini od oko 70 500 km² živi gotovo 12 500 000 stanovnika. Pokrajina je najpoznatija po pivu jer se tu svake godine održava Oktoberfest. Radi svog čuvenog alpskog krajolika, pokrajina privlači najviše turista od bilo koje druge savezne pokrajine. U glavnom gradu pokrajine se nalazi najviše izdavačkih kuća od svih njemačkih gradova.¹⁵

2.3.3. Berlin

Glavni grad Njemačke površine 891,75 km², obuhvaća 3 388 000 stanovnika. Povijest grada ima i mračne trenutke: nacistička vladavina i istočnonjemački režim, koji je sagradio zid oko grada. Od 1990. godine, Berlin ponovo postaje nepodijeljeni grad. Jedinstvenost grada čine i brojni muzeji, umjetničke izložbe, 150 kazališta te berlinska filharmonija. 17 sveučilišta i visoke škole čine grad akademski razvijenim. Sve ove odlike čine grad turističkim centrom.¹⁶

2.3.4. Brandenburg

Površinom od 29 477, 16 km² i s 2 575 000 stanovnika šumoviti Brandenburg okružuje grad Berlin, koji ima koristi od njegovih "prigradskih pojasa". Glavni grad pokrajine je Potsdam koji je sve do 20. stoljeća bio grad pruskih kraljeva o čemu svjedoči njegova izvanredna arhitektura kao i veličanstveni parkovi. Danas, Brandenburg krasi holivudske

¹⁴ **Tatsachen über Deutschland**, Societäts-Verlag, Frankfurt/Main, 2005., p. 17.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ op.cit., p. 18.

produkcije iz filmskih studija Babelsberga, s europskih sveučilišta Viadrina u Frankfurtu na Odri i više od 280 stranih tvrtki, među kojima je jedna svjetska poznata- Ebay.¹⁷

2.3.5. Bremen

Bremen svojom površinom od 404,23 km² i brojem stanovnika od 663 000 čini najmanju pokrajinu Njemačke. Bremen se razvio uz klasičnu pomorsku trgovinu, posebno uz kavu. Upravo zbog pomorske trgovine razvio se kao i jedna od važnijih njemačkih luka što mu je omogućilo da postane važno trgovačko i industrijsko središte, a od 1971. godine i upravno i kulturno središte sa sveučilištem. Kultura je također pod utjecajem trgovine: etnološki muzej i pomorski muzej privlače posjetitelje iz cijele Njemačke.¹⁸

2.3.6. Hamburg

Drugi po veličini grad u SR Njemačkoj je Hamburg koji je istovremeno i njemačka pokrajina. U ovoj pokrajini živi 1 734 000 stanovnika na površini od 755, 15 km². Grad je ujedno i središte metropolitanske regije Hamburg i najveća luka Njemačke. Osim njegove važnosti kao lučkog grada Hamburg se ističe kao medijsko i znanstveno središte. Sukladno tome velika je potražnja za kulturu koju zadovoljavaju renomirani muzeji i umjetničke zgrade. Također, glazbena kazališta mjesečno privlače tisuće posjetitelja u grad.¹⁹

2.3.7. Hessen

Pokrajina smještena u središtu Njemačke s površinom od 21 114,72 km² dom je za 6 089 000 stanovnika. Iako je glavni grad pokrajine Wiesbaden, Frankfurt je izdvojen kao ekonomski centar koji je svjetski razvijen sa najvišom zgradom, zračnom lukom i velikim brojem banki. Frankfurt na Majni je isto tako poznat kao veoma važno prometno čvorište, a svakako treba naglasiti da je to i financijsko središte. Također je važno napomenuti da se svake godine održava i najveći svjetski sajam knjiga. Od industrija najvažniji su Opel u

¹⁷ Ibid.

¹⁸ op.cit., p. 18.-19.

¹⁹ op., cit. p. 19.

Rüsselsheimu i VW u blizini Kassela te ESA (European Space Operations Centre) u Darmstadtu.²⁰

2.3.8. Mecklenburg- Vorpommern

Pokrajina je naseljena sa 1 732 000 stanovnika i površinom od 23 174, 17 km² a glavni grad je Schwerin. Njena posebnost se ističe u više od 2.000 jezera, brojnim vodotocima i bujnim zelenilom. 350 km baltičke obale koju pokrajina ima pogoduje razvoju vodenih sportova pa je tako turizam najveći izvor prihoda. Oko petina površine se nalazi pod zaštitom. Brodogradnja na obali i poljoprivreda su uz turistička odredišta ono po čemu je ova, najrjeđe naseljena pokrajina, poznata. Oba najstarija sveučilišta sjeverne Europe i brojna inovativna poduzeća čine pokrajinu važnom za tehnologiju, naročito bio i medicinsku tehnologiju.²¹

2.3.9. Niedersachsen

Za pokrajinu veličine 47 618, 24 km² sa 7 993 000 stanovnika, industrija broj jedan, smještena između turističkih otoka na obali Sjevernog mora i brjegova bogatih smolom, je automobilska industrija koju predvode imena poput Volkswagena u Wolfsburgu i Continentala u Hannoveru. Ovdje je također sjedište jednog od najvećih touroperatora TUIa. Glavni grad pokrajine tako dva puta godišnje bude u središtu pažnje: kad se održava Hannoverski sajam i CeBIT- najveći svjetski informatički sajam. No ipak, to nije prvi put da se Hannover može opisati kao internacionalan: od 1714. do 1837. godine je hannoverski vladar bio i kralj Engleske.²²

2.3.10. Nordrhein- Westfalen

Nigdje u Njemačkoj ne živi više ljudi. Čak 18 080 000 na površini od 34 083,52 km²; sukladno tome ovdje se nalaze mnogi veliki gradovi: Köln sa svojim gotičkim remek djelom-katedralom, Bonn koji je bio prvi glavni grad republike, Düsseldorf poznata prijestolnica mode ujedno i glavni grad pokrajine, Aachen koji je pod carem Karlom bio najveći glavni

²⁰ op., cit. p. 19.- 20.

²¹ op. cit., p. 20.

²² Ibid.

grad Europe, Duisburg sa najvećom riječnom lukom kontinenta, grad svile Krefeld, grad platna Bielfeld ili metropole ruhrskog područja Essen i Dortmund. U njima se najviše i može primijetiti promjena u njemačkoj industriji: ugljen i čelik zamjenjuju biokemija i tehnologija. Ali NRW nije samo najgušća istraživačka mreža Europe, UNESCO je ovu pokrajinu proglasio jednom od najvažnijih kulturnih područja uz New York i Pariz.²³

2.3.11. Rheinland- Pfalz

Važna stavka na UNESCOvoj listi svjetske baštine je dolina Rajne između Bingena i Koblenza, dragulj, koji većinom pripada pokrajini Rheinland- Pfalz. Pokrajina se još naziva i Weinland- Pfalz, budući da je centar proizvodnje vina i šampanjca. Zbog toga bi se moglo zaboraviti da se ova pokrajina rano odlučila za primjenu novih tehnologija. Ova pokrajina je oduvijek bila inovativna, bilo da se radi o Johannesu Guttenbergu koji je u današnjem glavnom gradu Mainzu izumio tiskarski stroj ili privremenom utjecaju djela Karla Marxa iz Trieria. Ipak, gdje su veće gradove osnovali Rimljani, njeguju se kultura i životna radost. O tome svjedoči više od 50 festivala godišnje. U ovoj pokrajini živi 4 059 000 stanovnika na površini od 19 847,39 km².²⁴

2.3.12. Saarland

Glavni grad ove pokrajine Saarbrücken, ima površinu od 2 568, 65 km² a broj stanovnika je 1 061 000. Saarbruški filmski festival je za mnoge umjetnike s njemačkog govornog područja bio početak svjetske karijere. Veliki je to ponos za pokrajinu koja je u zadnjih 200 godina 8 puta promijenila pripadnost. U ovoj graničnoj pokrajini jaki francuski utjecaj osjeća se u gastronomiji i stilu života, tzv. Saarvoir vivre. Rudarstvo više u ovoj pokrajini nema veliku ulogu, zamijenile su ga proizvodnja automobila i metalurgija koje se sa informatikom bore za vodeću poziciju. Čelik je ostavio fascinantnu atrakciju: Volkinger Hutte, koja se našla na UNESCOvoj listi svjetske baštine. Najpoznatije ime ove pokrajine bi ipak moga biti porculanski koncert Villeroy & Boch.²⁵

²³ op.cit., p. 21.

²⁴ Ibid.

²⁵ op.cit., p. 21.-24.

2.3.13. Sachsen

Meißen je, iako malen, zahvaljujući svom porculanu, uz glavni grad pokrajine Dresden i sajamsku metropolu Leipzig, jedan od najpoznatijih gradova Sachsen. Ova pokrajina pripada najdinamičnijim gospodarskim regijama na istoku Njemačke, prije svega IT industrija, fina mehanička izrada satova i proizvodnja automobila pridonose razvoju pokrajine čiji je simbol ponovno izgrađena katedrala u baroknom Dresdenu. Sachsenska kultura danas stavlja naglasak na glazbu, koju predstavljaju dresdenska Semper opera i gotovo 800 godina star zbor sv. Tome u Leipzigu gdje je Sebastian Bach djelovao kao kantor. Na površini od 18 413, 91 km² živi 4 321 000 stanovnika.²⁶

2.3.14. Sachsen- Anhalt

Glavni grad pokrajine je Magdeburg, ima površinu od 20 445,26 km² a broj stanovnika mu je 2 523 000. Svom najpoznatijem sinu, Georgu Friedrichu Händelu, Halle organizira cjelogodišnji festival. Ipak, barokni komponist mora se sakriti iza Martina Luthera. Reformator iz Eislebena promijenio je kršćanski svijet. „Lutherov grad“ Wittenberg je tako najposjećenije mjesto u tom kraju bogatom utverdama i crkvama. No poznat je također i kemijski trokut Halle- Merseburg- Bitterfeld: od ujedinjenja je Sachsen- Anhalt privukao najviše stranog kapitala. Danas je rafinerija Totala u Leuni, Dow Chemical proizvodi u Schkopau, a kemijski div Bayer u Bitterfeldu. Ljubitelje prijatelje u ovo područje će privući 1141 m visoki Brocken.²⁷

2.3.15. Schleswig Holstein

Najsjevernija savezna pokrajina, površine 15 763,18 km² i sa 2 823 000 stanovnika, graniči istovremeno sa dva mora: Sjevernim i Baltičkim. Sukladno tome su ovdje bitni brodogradnja i ribarstvo, čak dvije trećine njemačkih ribarskih flota je iz ove pokrajine. Glavni izvori prihoda su danas ipak turizam i poljoprivreda. Sjevernomorski otok Sylt na glasu je kao mondano odmaralište. Glavni grad pokrajine Kiel te hanzeatski grad Lübeck su najvažniji gradovi pokrajine. Oba grada su uz Puttgarden najvažnije polazne luke za

²⁶ op.cit., p. 24.

²⁷ Ibid.

skandinavske rute. Paralelno sa razvitkom istočne Europe pokrajina profitira od industrijske zone na Baltičkom moru.²⁸

2.3.16. Thüringen

2 373 000 stanovnika živi na površini od 16 172,14 km², a brda thurinških šuma stvaraju kulisu za jednu od najljepših njemačkih planinarskih staza- Rennsteig. Thüringen nema samo dugu književnu i gastronomsku tradiciju, on je također i pokrajina izumitelja. U Jeni su Zeiss i Schott osnovali modernu industriju optike; Jenoptik je, uz proizvođača automobila Opel i proizvođača turbina Rolls Royca, danas opet jedna od najvažnijih tvrtki. U glavnom gradu pokrajine, Erfurtu, se nalaze 4 sveučilišta koja nude dobro obrazovanje te se također razvija biotehnologija i solarnu tehnologija.²⁹

Istražujući i proučavajući svaku pokrajinu zasebno iz priloženog se može zaključiti da je svaka pokrajina posebna sa svojim različitostima ali isto tako samim time spaja Njemačku u jedinstvenu homogenu cjelinu, koja zahvaljujući baš tim posebnostima, razlikama i razvitku, čini državu jednom od najuspješnijih, najrazvijenijih, najpoznatijih i najprivlačnijih u Europi.

²⁸ op.cit., p. 25.

²⁹ Ibid.

3. KULTURA I KULTURNA BAŠTINA

Kultura. Riječ koja se često koristi u govoru i ima veliko značenje kako za pojedinca tako i za društvo. No, što je zapravo kultura, da li ima više značenja, što se sve zapravo može ubrojiti u kulturu, što su kulturna dobra, koje vrste postoje te kako kolika je njihova važnost u društvu bit će obrađeno u ovom poglavlju.

3.1. Kultura

Prije same definicije kulture, važno je napomenuti da riječ kultura ima više značenja, a za potrebu ovog rada pojam kulture definirat će se kao: „skup svih procesa i tvorevina što su nastale kao rezultat materijalne i duhovne intervencije čovjeka u prirodi, društvu i ljudskom duhu; osnovni smisao kulture je održavanje i napredak, dakle humaniziranje čovjeka, njegovog društva i života.“³⁰ Isto tako, važno je istaknuti da se kultura razlikuje od društva do društva pa tako nešto u potpunosti prihvatljivo i prirodno za jedno društvo može biti neprihvatljivo i neshvaćeno od strane drugog. No, svaka kultura ima zajedničke odrednice koje su ujedno i njene glavne sastavnice a ima ih 5: za početak prva sastavnica kulture je ta da je ona zasnovana na simbolima jer se pomoću njih pohranjuju i prenose informacije, zatim slijedi to da je kultura naučena kroz naše postojanje i bivanje u određenoj sredini, sljedeća sastavnica govori o tome da je kultura zajednička, tj. velik broj članova neke društvene grupe slijedi isti kulturni obrazac, zatim je kultura integrirana cjelina te zadnja sastavnica govori o konstantnom mijenjanju kulture radi fizičke ili društvene promjene okoline.³¹

Definicija kulture, kao i njene opće značajke dovode do zaključka da kultura obilježava i neki oblik konačnog proizvoda koji je nastao procesom društvenog razvoja te se njeguje, održava, ima važnost i svrhu kroz cijelo vrijeme svog postojanja. Upravo se taj „konačni proizvod“ kulture svrstava u dvije skupine: 1) materijalna kulturna baština i 2) nematerijalna kulturna baština.

³⁰ Sociologija kulture i umjetnosti, Scribd, <https://www.scribd.com/doc/93827405/Sociologija-kulture-i-umjetnosti>, (2.2.2017.)

³¹ Ibid.

3.2. Kulturna baština

Pojam kultura kao i baština su veoma široki, tako da ih je moguće definirati na različite načine. Tako npr. Marasović, povjesničar umjetnosti i kulture, navodi da kultura obuhvaća ukupnost tvorbi ili pojava u materijalnom i duhovnom životu svakog naroda i čovječanstva u cjelini dok baštinu smatra kao nasljeđe koje preci ostavljaju potomcima.³² Prema tome bi se po autoru pojam kulturne baštine odnosio na „dostignuća što su nam preci ostavili u jeziku i književnosti, graditeljstvu i likovnim umjetnostima, uključujući narodnu umjetnost, u glazbi, kazalištu, filmu, znanosti i u drugim područjima koja zajedno čine ukupnost kulture.“³³

Materijalnu kulturna baština se dijeli na pokretnu i nepokretnu. Pokretnu čine dokumenti, knjige, umjetnine i ostali artefakti koji su od povijesnog i umjetničkog značaja za društvo. Prema ministarstvu kulture Republike Hrvatske nepokretnu kulturnu baštinu s utvrđenim svojstvom kulturnog dobra čine „ pojedinačne građevine i/ili kompleksi građevina, kulturno – povijesne cjeline te krajolici“³⁴, dok pojam nematerijalne kulturne baštine obuhvaća: „prakse, predstave, izrazi, znanje, vještine kao i instrumente, predmete, rukotvorine i kulturni prostore koji su povezani s tim, koje zajednice, skupine i, u nekim slučajevima pojedinci, prihvaćaju kao dio svoje kulturne baštine.“³⁵

Kultura, kao i kulturna baština predstavlja veliku važnost i značaj za svako društvo, jer to predstavlja njegovu povijest, sadašnjost ali i budućnost. Osim što ostavlja dijelove prošlosti za buduće potomke isto tako je kulturna baština veoma cijenjena i popularna u turizmu. Gotovo svi turisti odlaze u druge destinacije, ne samo zbog odmora i relaksacije, već da bi upoznali drugačije kulture, običaje i način života tako da je to dodatni poticaj kako za pojedinca tako i za društvo da njeguje poštuje i razvija svoju kulturu prenoseći je s generacije na generaciju.

³² Marasović, T.: **Kulturna baština**, Veleučilište u Splitu, Split, 2001., p. 9.

³³ Marasović, T.: op.cit., p. 10.

³⁴ **Nematerijalna kulturna baština**, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=3639>, (15.2.2017.)

³⁵ Ibid.

3.3. Njemačka kultura

Njemačka je zemlja iznimne kulture, što ju čini veoma svestranom i zanimljivom.³⁶ Ima širok spektar kulturnih dobara iz različitih kulturnih epoha koja predstavljaju izniman značaj za žitelje države kao i turiste. U ovom potpoglavlju će se navesti najvažniji dijelovi njemačke kulture, od književnosti, znanosti, filma i umjetnosti do najpoznatijih ličnosti koji su obilježili Njemačku i pripomogli u njenom razvoju te joj omogućili da postane važno i jedinstveno kulturno središte.

Da je Njemačka osebujna i da pridaje veliku važnost kulturnom razvoju kazuje činjenica da ima: „ 6000 muzeja (od kojih je 600 muzeja umjetnosti), 400 kazališta, preko 100 glazbenih kazališta i opernih kuća, 140 profesionalnih orkestara, 14 000 knjižnica.“³⁷

Multikulturalnost i burna prošlost čine Njemačku poželjnom destinacijom, jer nesumnjivo, ima mnoštvo toga za ponuditi nekome tko ju odluči posjetiti.

3.3.1. Književnost i filozofija

Jezik njemačkih govora koji datira od 8. pa do 10. st. još je, unatoč glasovnim i strukturnim promjenama u mnogočemu sačuvao prvotnu glasovnu strukturu germanskih oblika. To doba razvoja njemačkog jezika naziva se starovisokonjemačkim, a književnost tog doba se naziva starovisokonjemačkom književnošću. No u sačuvanim tekstovima od kraja 11. st. nadalje uz ostale promjene gotovo svi krajnji vokali su bili oslabljeni na jedan mukli glas koji se koji se bilježi slovom e. Od tada se spominje srednjovisokonjemačka književnost. Važno je napomenuti da se ta književnost obraćala malom i srednjem plemstvu a pisci tih djela nisu bili samo redovnici već i svjetovni svećenici, pristalice reforme kršćanskog života pa i svjetovnjaci. Imena im se većinom ne znaju niti postoje povijesni podaci o njima.³⁸

Daljnji razvoj srednjovisokonjemačke književnosti je vezan uz kulturno uzdizanje i književnu afirmaciju književnika vitezova koji u pravilu pripadaju staležu službenika feudalnih velikaša, staležu tzv. ministerijalaca, ali se ne osjećaju vitezovima ravnopravnim sa

³⁶ O kulturnoj raznovrsnosti i kulturnoj ponudi u SR Njemačkoj više vidjeti u: **Tatsachen über Deutschland**, Societäts Verlag, Frankfurt am Main, 2010.

³⁷ "6000 Museen (davon 600 Kunstmuseen), 400 Theater, über 100 Musiktheater und Opernhäuser, 140 Berufsorchester, 14 000 Bibliotheken" vidjeti više u **Tatsachen über Deutschland**, Societäts Verlag, Frankfurt am Main, 2010.

³⁸ ŽMEGAČ, V., ŠKREB Z., SEKULIĆ LJ.: **Povijest njemačke književnosti**, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2003., p. 25.

svojim gospodarima zaštitnicima i mecenama. Iz tog doba najvažniji književnici su: *Gotfried von Sraßburg* s djelom *Tristan i Izolda*, *Wolfram te Walther* koji je najistaknutiji predstavnik njemačke viteške lirske književnosti.³⁹

Jedno od najznačajnijih imena njemačke književnosti je zasigurno *J. W. von Goethe*, prvi moderni pjesnik i kritičar nekonvencionalnog individualizma. Oko sebe je okupio mlade pisce s kojima je započeo pokret pod nazivom „*Sturm und Drang*“ (Oluja i nagon). Jedno od njegovih najpoznatijih djela je roman „*Patnje mladog Werthera*“. Taj roman u svjetskoj književnosti poznat je kao autobiografski roman pisan u tzv. Ich- Form. Međutim, najpoznatije djelo ovog autora je *Faust*. Ostala poznata djela su: „*Tasso*“ i „*Rimska elegije*“. *Goethe* i *Schiller* su poznati kao predstavnici Weimarske klasike. Najpoznatije djelo *Friedricha Schillera* je drama „*Razbojnici*“.⁴⁰

19. stoljeće njemačke književnosti obilježeno je braćom *Jacobom i Wilhelm Grimm* koji su čitatelje i slušatelje stekli među stotinama milijuna djece iz cijelog svijeta. Grimmove bajke su postale pojam opće kulturne povijesti tako da gotovo nema osobe koja nije čula za *Crvenkapicu*, *Trnoružicu* ili *Snjeguljicu*. Ta djela su prevedena na velik broj jezika.⁴¹ Značaj i veličina njemačke književnosti se ogleda i u književnicima koji su osim u njemačkoj, ostavili i trag u svjetskoj književnosti poput: *Heinrich von Kleist*, *Thomas i Klaus Mann*, *Günter Grass*, *Bertolt Brecht*, *Heinrich Böll*, *Heinrich Heine*.

Već u srednjem vijeku Njemačka je imala 4 fakulteta među kojima je i filozofski čija je struktura mijenjana tokom godina. Povijest europske filozofije posebno su istaknuli mislioci *Albert Veliki* te njegov učenik *Toma Akvinski*, koji su svojim jedinstvenim tumačenjem srednjeg vijeka, poznavanjem metafizike, teologije, filozofije i filologije doveli do toga da je *Köln* tada bio posebno izražen kao filozofski grad.⁴²

Friedrich Nietzsche, *Friedrich Hegel*, *Edmund Husserl*, *Theodor Adorno* i dr. *Max Weber* su velika i cijenjena imena svjetske filozofije. Osim filozofskih misli, *Weber* svojom karizmatičnošću privlačio mnoge pisce i znanstvenike u tzv. „*Weberov krug*“.⁴³

Može se zaključiti da su poznata imena njemačke književnosti, kao i njihova djela, postali svjetski poznati te uvelike pridonijeli cjelokupnom obujmu svjetske književnosti dok se istaknuti filozofi nalaze na samom vrhu Europe i svijeta.

³⁹ ŽMEGAČ, V., ŠKREB Z., SEKULIĆ LJ.: op. cit., p. 28.-34.

⁴⁰ BOYLE, N.: **Johann Wolfgang von Goethe**, Encyclopædia Britannica, <https://www.britannica.com/biography/johann-wolfgang-von-goethe>, (01.03.2017.)

⁴¹ ŽMEGAČ V.: **Od Bacha do Bauhauusa, povijest njemačke kulture**, Matica hrvatska, Zagreb, 2006., p. 385.

⁴² ŽMEGAČ V.,: op.cit., p. 39.-42.

⁴³ ŽMEGAČ V.,: op.cit., p. 534.-535.

3.3.2. Znanost

Jedan od najvećih izuma njemačkih izumitelja je zasigurno tiskarski stroj koji obilježava temelje novog vijeka. *Johannes Gutenberg* je rođen krajem 14. st. u Mainzu te je najbolji primjer da suvremenost često nije svjesna svog značenja i povijesne uloge. S vremenom suvremenici njemačkog izumitelja su prihvatili Gutenbergovu inovaciju ne shvaćajući koliku povijesnu važnost će stroj imati. Prvi veliki tipografski rad pod nazivom „Guttenbergova biblija“ dovršen je 1455. godine, a reproducirala je tekst pisanih srednjovjekovnih biblija: latinski prijevod nazvan Vuglata koji je tisuću godina služio kao temelj teoloških rasprava i crkvene prakse.⁴⁴

Njemački inženjer automobila *Karl Benz* zajedno sa Daimlerom se smatra začetnikom prvog automobila s motorom unutarnjeg izgaranja, tehničkog izuma koji je promijenio način života za mnoge ljude sve do danas.⁴⁵

Svakako je neizostavno spomenuti jednog od najznačajnijih fizičara svijeta *Alberta Einsteina*, čija je teorija relativnosti uvelike pridonijela daljnjem razvoju teorijske fizike. Također, poznat je i po pacifističkom uvjerenju i zalaganju za socijalnu pravednost, a 1921. godine dobiva Nobelovu nagradu za fiziku.⁴⁶

Njemačka je svojim izumima i izumiteljima zasigurno ostavila velik trag kako u prošlosti tako i u sadašnjosti te uvelike pridonijela trenutnom stanju i stupnju razvijenosti svijeta.

3.3.3. Umjetnost

Kada govorimo o kulturi, neizostavno se mora naglasiti velika uloga umjetnosti nastala na prostoru SR Njemačke.

Nürnberg, grad koji je smješten u saveznoj pokrajini Bavarskoj, u prošlosti je bio važno središte njemačke umjetnosti. Velike zasluge za to pripadaju *Albrechtu Düreru* koji je svoj rodni grad doveo do zlatnog razdoblja što u ekonomskom tako i u kulturnom smislu. Upućen u umijeće drvoreza postao je jednim od značajnih predstavnika renesanse jer je prvi povezo ekspresivni stil njemačkog reformatorskog doba s ranom talijanskom renesansom.

⁴⁴ ŽMEGAČ V.,: op.cit., p. 43.-44.

⁴⁵ ŽMEGAČ V.,: op.cit., p. 501.

⁴⁶ ŽMEGAČ V.,: op.cit., p. 521.

Njegova djela od velike važnosti su: „Vitez, smrt i vrag“, „Sveti Jeronim u svom kabinetu“ i „Melankolija.“⁴⁷

Max Ernst njemački slikar i kipar, jedan je od najvažnijih zastupnika europskog nadrealizma. Stvarao je višeznačna djela u kojima povezuje razne dijelove čovjekovog tijela s cjelinama zrakoplova. Za njegovo djelovanje značajni su ciklusi crno- bijelih montaža koji uranjaju prizore iz građanskih salona u sablasno ozračje mitske strave.⁴⁸

Osim navedenih postoje još brojni slikari, kipari i drugi umjetnici koji su ostavili trag u njemačkoj prošlosti te podarili čovječanstvu umjetnička djela neizmjerne vrijednosti koja obogaćuju kulturnu baštinu te nam približavaju prošlost.

3.3.4. Glazba

Glazba u Njemačkoj ima veliki značaj. Već od 18.stoljeća u Njemačkoj je postojao široki opus glazbe, od simfonijske i klavirske do komorne i operne glazbe od kojih su i mnoge poznate u svjetskim razmjerima. Brojne skladbe njemačkih kompozitora su bile korištene u prezentiranju raznih organizacija i institucija.⁴⁹

Izniman, neponovljiv i jedinstven položaj u povijesti umjetničke glazbe zasigurno ima *Johann Sebastiana Bach* koji je bio priznati skladatelj i orguljaš baroknog razdoblja.⁵⁰ Skladatelj rođen iste godine kao i on, *Georg Friedrich Händel*, je bio kasnobarokni njemačko- engleski skladatelj, a oba glazbenika su bila u podređenom položaju jer su djelovali u vremenu oporavka od Tridesetogodišnjeg rata u kojoj situacija nije bila povoljna za umjetnike jer kultura nije bila prioritet pri obnovi države. Međutim, to ih nije spriječilo da ostave značajna djela poput „Varijacije Goldberg“, „Glazbena žrtva“ te oratorij „Mesija.“⁵¹

Svakako najveći skladatelj koji je djelovao u razdoblju klasicizma i romantizma je *Ludwig van Beethoven*, Njegova posebnost se očitavala u tome što je polako počeo gubiti sluh, no to mu nije predstavljalo nikakvu prepreku u stvaranju vrhunskih glazbenih djela

⁴⁷ ŽMEGAČ V.,: op.cit., p. 51.-54.

⁴⁸ ŽMEGAČ V.,: op.cit., p. 706.-710.

⁴⁹ ŽMEGAČ V.,: op.cit., p. 227.

⁵⁰ EMERY, W., MARSHALL R. L.: **Johann Sebastian Bach**, Encyclopædia Britannica, <https://www.britannica.com/biography/Johann-Sebastian-Bach>, (03.03.2017.)

⁵¹ ŽMEGAČ V.,: op.cit., p. 235.-236.

poput: „Oda radosti“ i „Za Elizu.“⁵² Svojim djelovanjem je inspirirao brojne glazbenike te im služio kao uzor kroz njihovo stvaralaštvo.

Uz ove, Njemačka raspolaže širokim opusom glazbenika koji su od velike važnosti što iz prošlosti što iz sadašnjosti. Iz navedenog može se reći da bi bez djela ovog područja međunarodni koncertni repertoar ostao bez najvrjednijih tvorevina te bi svakako osiromašio svjetsku glazbenu scenu.

3.3.5. Film

Osnovan 1912. godine studio Babelsberg u Potsdamu krasi titula najstarijeg filmskog studija u svijetu. Pozornice i pozadine studija su oduvijek bile sinonim za kvalitetno snimanje filma tako da su tu snimani poznati filmski klasici poznatih redatelja poput Fritza Langa, Fridricha Wilhelma i Billy Wildera. Studio se može pohvaliti i prvim zvučnim filmom kao i filmom sa znanstveno- fantastičnom tematikom te je svojim djelovanjem uvelike pridonio svjetskom razvoju filma.⁵³

Scenarist, glumac i redatelj *Reiner Werner Fassbinder* je obilježio njemačku filmsku industriju zbog svog širokog opusa filmova. Iako je njegov radni vijek bio kratak svrstan je među najproduktivnije i najzanimljivije redatelje 70-ih godina. Najpoznatiji filmovi su mu: „Katzelmacher“, „Zašto je poludio gospodin R?“ te „Querelle“.⁵⁴

Razvoj filma, u početku nijemog a kasnije i sa zvukom pruža gledateljima doživljaj drugačiji od književnosti i likovne umjetnosti. Prvim studijom u svijetu Njemačka je imala veliki utjecaj na daljnji razvoj filmske industrije.

⁵² KNAPP, R.L., BUDDEN, J. M.: **Ludwig van Beethoven**, Encyclopædia Britannica, <https://www.britannica.com/biography/Ludwig-van-Beethoven>, (03.03.2017.)

⁵³ ŽMEGAČ V.,: op.cit., p. 720.

⁵⁴ ŽMEGAČ V.,: op.cit., p. 842.

4. UNESCO

U ovom poglavlju će se reći nešto više o svrsi, razvoju i podjeli djelovanja UNESCO-a. Naime, UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) je svjetski poznata organizacija koja se bavi problemima i važnim pitanjima vezanim uz obrazovanje znanost i kulturu. Područje koje je od važnosti za ovaj rad je kultura te će se ovo poglavlje bazirati na taj dio djelovanja UNESCO-a.

Slika 2. UNESCO-v logo

Preuzeto sa: U.S. Mission to UNESCO, <https://unesco.usmission.gov/ambassador-nix-hines-presents-credentials-unesco/>

Knjiga „Međunarodne organizacije“ navodi da je UNESCO od svog osnutka „... većinu glavnih napora u obrazovnom dijelu svog programa usredotočuje na iskorjenjivanje nepismenosti i proučavanje osnovnih znanja i vještina.“⁵⁵ To je ujedno bila i njegova primarna svrha no tijekom razdoblja od nekoliko godina UNESCO je u svoje polje djelovanja uključio i ostale probleme i pitanja od svjetske važnosti tako da danas djeluje u pet programskih područja a to su: „obrazovanje, prirodne znanosti, društvene i humanističke znanosti, kultura, komunikacije i informacije.“⁵⁶

Kao što je već spomenuto, ovo poglavlje će biti bazirano na kulturno područje djelovanja organizacije pa tako uz potporu UNDP-a UNESCO pomaže vlastima država članica prvenstveno u tri vrste projekata. A to su: „ 1) istraživanje u društvenim znanostima; 2)

⁵⁵ LeRoy Bennett A., Oliver K. J.: **Međunarodne organizacije**, Politička kultura, Zagreb, 2004., p. 322.

⁵⁶ UNESCO, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, <http://www.min-kulture.hr/unesco/>, (04.03.2017.)

očuvanje, izlaganje i razvoj njihove kulturne baštine; i 3) izobrazba muzeografa i tehničara.⁵⁷

4.1. Svjetska baština

UNESCO-va svjetska baština podijeljena je u dvije skupine koju čine Svjetska kulturna i Svjetska prirodna baština.

Uz kulturnu i prirodnu baštinu koje su ujedno i materijalne u UNESCO-vu svjetsku baštinu 2006-e godine se počinje ubrajati i nematerijalna baština koja je pod kontrolom Međudržavnog odbora za očuvanje nematerijalne svjetske baštine. Društveni običaji, usmena tradicija, umjetničke izvedbe, festivali, znanje i umijeće tradicionalnih obrta te običaji vezani za prirodu i svemir ubrajaju se u nematerijalnu baštinu.⁵⁸

4.2. Kriteriji za upis

UNESCO-vo djelovanje je određeno brojnim pravilima i odredbama pa tako postoje i određeni kriteriji za izbor lokaliteta koji će ući u popis svjetske baštine.

Kako bi bio upisan na UNESCO-v popis svjetske baštine lokalitet mora imati jedinstvenu vrijednost i ispunjavati barem jedan od kriterija za upis. Danas postoji desetak kriterija za upis koji se dijele na kulturne i prirodne kriterije. Da bi djelo bilo ubrojeno u kulturnu baštinu mora zadovoljavati neke od sljedećih kriterija:

- „remek-djelo ljudskog kreativnog genija,
- predstavlja važnu promjenu ljudskih vrijednosti kroz određeno vremensko razdoblje u jednom kulturnom području svijeta, na području razvoja arhitekture ili tehnologije, monumentalnih umjetnosti, urbanizma ili dizajna krajolika,
- posjed jedinstvena ili barem izvanrednog svjedočanstva kulturne tradicije jedne postojeće ili nestale civilizacije,
- izvanredan primjer gradnje, arhitektonskog ili tehnološkog kompleksa ili krajolik koji predstavlja važne etape ljudske povijesti,

⁵⁷ LeRoy Bennett A., Oliver K. J.: **Međunarodne organizacije**, Politička kultura, Zagreb, 2004., p. 324.

⁵⁸ **What is Intangible Cultural Heritage?**, UNESCO, <https://ich.unesco.org/en/what-is-intangible-heritage-00003> (10.03.2017.)

- izvanredan primjer tradicionalnog ljudskog naselja, uporabe tla ili mora, koji je reprezentativan za cijelu kulturu ili ljudsku interakciju s okolišem, osobito ako je postao osjetljiv zbog utjecaja nepovratnih promjena,
- izravno ili očito povezan s pojavama ili živom tradicijom, s idejama ili vjerovanjima, s umjetničkim i književnim radovima izvanrednog jedinstvenog značaja⁵⁹

Dok za prirodnu baštinu vrijede navedeni kriteriji:

- „neusporediv prirodni fenomen ili područje izvanredne prirodne ljepote i estetske vrijednosti,
- izvanredan primjer važnih etapa povijesti zemlje, uključujući zabilješke života, značajan neprekinut geološki proces u oblikovanju zemlje, ili značajna geomorfička ili fiziografska odlika,
- izvanredan primjer koji predstavlja značajan neprekinut ekološki i biološki proces u evoluciji i razvoju kopnenih, slatkovodnih, obalnih i morskih eko-sustava, te biljnih i životinjskih skupina, te
- najvažnije i značajno prirodno stanište za očuvanje prirodne raznolikosti na lokalitetu, uključujući ugrožene vrste izvanredne vrijednosti za znanost ili očuvanje života.“⁶⁰

Međunarodna organizacija UNESCO svojim radom i trudom nastoji riješiti probleme i dati odgovore na važna pitanja koja su vezana uz obrazovanje znanost i kulturu te održati sponu između prošlosti i budućnosti čuvajući i ulažući u lokalitete brojnih zemalja. Samim tim povezuje sadašnjost sa prošlošću tj. održava baštinu živom.

⁵⁹ **The Criteria for Selection**, UNESCO, <http://whc.unesco.org/en/criteria/> (10.03.2017.)

⁶⁰ Ibid.

5. NAJZNAČAJNIJI KULTURNO POVIJESNI SPOMENICI SRNJ

U ovom poglavlju obradit će se spomenici kulture koji su od velikog značaja, kako za samu Njemačku, tako i za svijet. Već u prethodnim poglavljima ovog rada bilo je govora o tome da je Njemačka zemlja bogate povijesti te da je uvelike pridonijela, svojim izumima, djelima a i samim majstorima tih djela, razvoju svijeta. Ovo poglavlje će se nadovezati na to, tj. prikazat će se kako je Njemačka pridonijela i svjetskoj kulturnoj baštini.

Već spomenuta UNESCO-va konferencija vezana za očuvanje prirodne i kulturne baštine donijela je i definicije istih, tako da se pod kulturnom baštinom podrazumijeva:

„-spomenici: djela graditeljstva, monumentalna kiparska ili slikarska djela, elementi ili strukture arheološkog karaktera, natpisi, većina i skupine elemenata koje imaju iznimnu univerzalnu vrijednost s povijesnoga, umjetničkoga ili znanstvenog gledišta;

-skupina zgrada: skupine izoliranih ili povezanih zgrada koje su po svojoj arhitekturi, jedinstvu i uklopljenosti u krajolik iznimna univerzalna vrijednost s povijesne, umjetničke ili znanstvene točke gledišta;

-znamenita mjesta: djela ljudskih ruku ili kombinirana djela ljudskih ruku i prirode, pa i zone uključujući tu arheološka nalazišta što su od iznimnoga univerzalnog značenja s povijesne, estetske i etnološke ili antropološke točke gledišta.“⁶¹

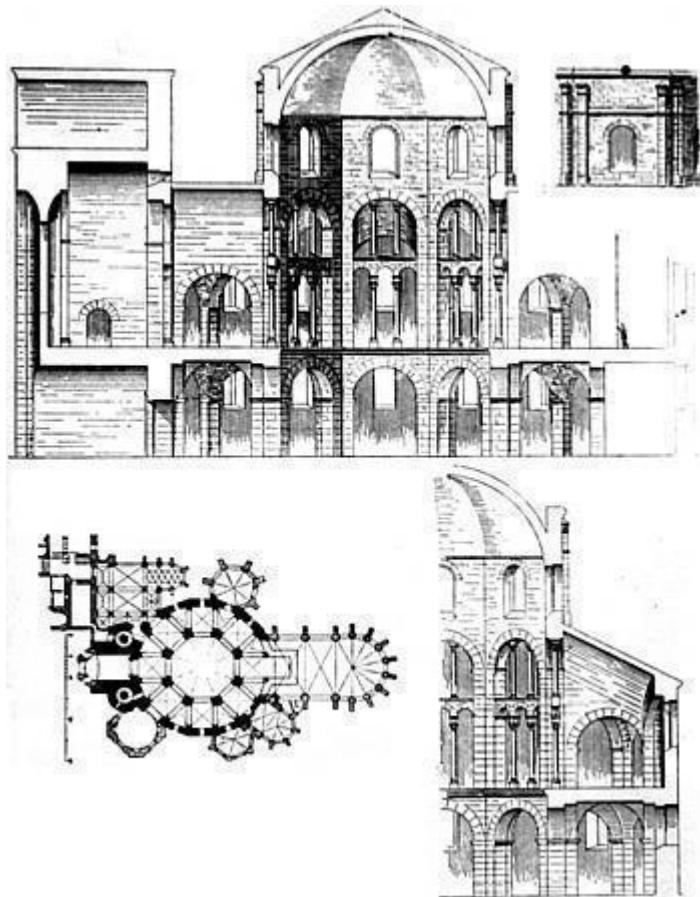
5.1. Aachenska katedrala

Za vrijeme svoje vladavine Karlo Veliki je odlučio podići svoju palaču u Aachenu. Njen izgled bio je inspiriran crkvama istočnog djela Rimskog Carstva. Sastojala se od dvorane, dvorišta i kapele- sadašnje Aachenske katedrale. Palatinska kapela čija je gradnja započela 793. godine, građena je u obliku je oktogona i ima kupolu, a okružena je 16-stranim deambulatorijem i napravljena u bizantskom stilu poput talijanske crkve San Vitale u Raveni te je najznačajnija monumentalna građevina Karolinške renesanse. Nasuprot oltaru smještena je galerija sa skromnim prijestoljem načinjen od mramornih pločica gdje je sjedio car. Upravo na tom prijestolju je bilo krunidbeno sjedište kraljeva Svetog Rimskog carstva

⁶¹ Aritio L. B.: *El patrimonio del mundo*, Plaza & Janes, Incafo, S.A., Madrid, 1990., p.12.

njemačkog naroda od srednjeg vijeka do 1531. godine. Atrij na zapadnoj strani i portik vode do carskih stanova. Gotički zbor i niz kapela dodanih tijekom srednjeg vijeka stvorili su niz značajki koji su karakterizirali katedralu.⁶²

Slika 3. Nacrt Aachenske katedrale

Preuzeto sa: Wikimapia, <http://wikimapia.org/71355/hr/Aachenska-katedrala>

Unutrašnjost se na donjem katu isprepliće lukovima postavljenim na osam velikih stupova dok se na gornjem katu nalazi galerija s osam karolinških brončanih vrata. Kupola visine preko 30 metara propušta svjetlost kroz veliki prozor te je nekada bila prekrivena mozaikom. Interijer je također ukrašen antiknim stupovima. Konstrukcija i način povezivanja elemenata gornjih arkada, sa stupovima i antičkim spolijama, motiv je koji nije postojao ranije. Rimski uzorci se također očituju i u masivnosti križnih i bačvastih svodova, u konstrukciji snažnijih stubova, koji su oštro rezanih ploha i s uskim kapitelima, kao i u visokom i relativno uskom tamburu središnjeg prostora. Riznica katedrale jedna je od

⁶² Aachen Cathedral, UNESCO, <http://whc.unesco.org/en/list/3>, (28.06.2017.)

najvrjednijih crkvenih riznica sjeverne Europe. Najvažniji predmeti iz riznice su Lotharov križ, mramorni sarkofag u kojem je nekada bio Karlo Veliki, baršunasto liturgijsko ruho ukrašeno biserima itd.⁶³

Slika 4. Aachenska katedrala

Preuzeto sa: World Churches, <https://planbox.wordpress.com/2011/12/23/the-aachen-cathedral-aachen-germany/>

Katedrala je prvi objekt kulturne baštine stavljen na UNESCO-vu listu 1978. godine, a danas je još uvijek jedno od najpoznatijih sakralnih objekata ovog dijela Europe i važno hodočasničko i turističko odredište.

5.2. Rimski spomenici u Trieru

Na rijeci Mosel smjestio se jedan od najstarijih njemačkih gradova- Trier. Osnovan je 16. g. pr. naše ere, a Rimljani su ga kolonizirali u 1. st. U 3. i 4. st. bio je glavni grad provincije Belgice Prime ali otkada su grad osvojila germanska plemena nikad se nije vratio na prijašnji položaj. Trier je mjesto sa najviše očuvanih rimskih spomenika sjeverno od Alpa pa se često

⁶³ Germany, Eyewitness travel guides, DK Publishing, London, 2003. p. 382.- 383.

nazivao i „Rim sjevera“.⁶⁴ Upravo ti spomenici i arhitektonsko nasljeđe smjestili su ga na UNESCO-vu listu svjetske baštine.

Porta Nigra, gradska su vrata koja su svoj naziv dobila u srednjem vijeku zbog crne boje kamena. Jedinstvena su zbog kombinacije arhitektonskih obilježja fortifikacije i palače te stupnja očuvanosti. Gradska vrata impresivna su i svojom veličinom: duga 36 metara, široka 21,5 metara i 30 m visoka.⁶⁵ Dva ulaza vode u malo unutarnje dvorište, a imaju i dva kata obrambenih galerija sa velikim otvorenim prozorima. Sa svake strane je toranj: četverokutni na zapadu i nedovršeni trokutni na istoku. Od 12. do 19. st. građevina je služila kao crkva sv. Simeona.

Slika 5. Porta Nigra

Preuzeto sa: Plurio net, <http://www.plurio.net/en/4/bid.153601/porta-nigra.html>

Nedaleko od gradske jezgre nalazi se rimski amfiteatar iz 2. stoljeća. Odlikuju ga eliptična arena i auditorij koji je mogao ugostiti oko 20 tisuća gledatelja.⁶⁶ Ispod arene nalazi se podrum u kojem su se osuđenici na smrt držali sa divljim životinjama. Kasnije su ga stanovnici Trieria kao sklonište od navala Germana a danas je kulisa Festivala antike i koncerata na otvorenom.

⁶⁴ **Roman Monuments, Cathedral of St Peter and Church of Our Lady in Trier**, UNESCO, <http://whc.unesco.org/en/list/367> (02.08.2017.)

⁶⁵ **Germany**, Eyewitness travel guides, DK Publishing, London, 2003.,p. 326.

⁶⁶ **Amphitheater**, Trier, http://www.die-roemer-online.de/index.html?staedte_bauwerke/trier/trier.html (02.08.2017.)

Slika 6. Rimski amfiteatar

Preuzeto sa: Trier, http://www.die-roemer-online.de/index.html?staedte_bauwerke/trier/trier.html

Ostali važni spomenici iz rimskog Trier su: carske terme koje su za vrijeme Konstantina bile treće najveće, Aula Palatina impresivna je zbog svoje veličine, katedrala sv. Petra koja je najstarija u Njemačkoj, most na rijeci Mosel itd.

5.3. Rudnik Rammelsberg i stari grad Goslar

Rudnik *Rammelsberg* nalazi se na istoimenoj planini u gorju Harz blizu grada Goslara. Ovi rudnici poznati su kao najduže iskorištavani rudnici na svijetu, a danas su muzej i zajedno sa povijesnom jezgrom Goslara uvršteni su na UNESCO-v popis svjetske baštine.

Povijest rudarstva u ovim prostorima počinje već u 3. i 4. stoljeću od kada potječu najstarija naselja. Ona se nalaze oko 30 kilometara južno od Rammelsberga, a pronađeni su ostaci opreme za taljenje i rude koje se mogu povezati sa Rammelsbergom. Prvi pisani trag o rudnicima nalazi se u Saskim kronikama iz 928. koje je napisao Widukind iz Corveya. Prvotno se najviše vadilo srebro, pa je privučen nalazima car Henrik II. u 11. stoljeću učinio rudnike carskim posjedom, a kasnije posjedom grada Goslara. Od početaka rudarstva izvučeno je oko 27 milijuna ruda: u početku srebro, bakar i naposljetku olovo.⁶⁷ Konačno je 1988. tvrtka Preussag zatvorila rudnike.

Rudnici Rammelsberga čuvaju više od 1000 godina rudarske tradicije i jedinstveno su nalazište podzemnih i nadzemnih lokaliteta koji svjedoče o rudarskim procesima i opremi

⁶⁷ Mines of Rammelsberg, Historic Town of Goslar and Upper Harz Water Management System, UNESCO, <http://whc.unesco.org/en/list/623> (03.08.2017.)

posebno iz srednjeg vijeka i renesanse. Kako bi se sačuvala rudarska baština nakon zatvaranja rudnika stanovnici grada založili su se za otvaranje muzeja. Muzej prikazuje povijest rudarstva i mnogobrojnu opremu korištenu u različitim vremenskim razdobljima. Uvršten je na UNESCO-v popis svjetske baštine 1992. godine i dio je Europske rute industrijske baštine (ERIH).⁶⁸

Zbog rudnika i bogatstva koje je donijelo rudarstvo grad Goslar bio je jedan od glavnih Hanseanskih gradova. Gotovo dvije stotine godina bio je jedno od središta Svetog Rimskog Carstva. Njegova povijesna jezgra datira iz srednjeg vijeka i vrlo je dobro očuvana. Stari grad karakterizira srednjovjekovni prostorni plan, okružen obrambenim zidinama i zelenim površinama. Vrlo važan dio baštine ovog grada je veliki broj starih poludrvenih kuća. Ima ih oko 1500 izgrađenih između 15. i 19. stoljeća.⁶⁹ Uskim ulicama grada izmjenjuju se romaničke crkvice, carska palača, stara gradska vijećnica i mnogobrojne srednjovjekovne drvene i kamene kućice.

Slika 7. Rudnici Rammelsberga

Preuzeto sa: Glosar, Kultur & Freizeit, <https://www.goslar.de/kultur-freizeit/museen/weltkulturerbe-rammelsberg>

5.4. Prapovijesne naseobine sojenica oko Alpa

111 malih lokaliteta koji su smješteni oko Alpa čine prapovijesne naseobine sojenica. Te naseobine su građene na malim dijelovima jezera, rijeka ili močvarama na Alpama ili oko njih, a datiraju od oko 5 000 do 500 godina pr. Kr. Na nekima od njih vršena su iskapanja te

⁶⁸ **European route of industrial heritage**, ERIH, http://www.erih.net/i-want-to-go-there/site/show/Sites/world-heritage-site-rammelsberg-museum-and-visitors-mine/?tx_erihsites_erihmap%5BgetVars%5D%5Baction%5D=getpage&tx_erihsites_erihmap%5BgetVars%5D%5Bsites%5D=67&cHash=4500bd1b83c905fa58cef74a3f6e1aef (03.08.2017.)

⁶⁹ **Germany**, Eyewitness travel guides, DK Publishing, London, 2003.,p. 436- 437.

su iznjedrila važna otkrića o životu ljudi tijekom neolita i brončanog doba kao i njihove načine komunikacije s okolišem. Najveći broj ovih lokaliteta nalazi se u Švicarskoj, čak njih 56, dok su ostali u Njemačkoj, Francuskoj, Italiji i Sloveniji. To su jedinstvene skupine kotača od kojih su neki s osovinama za kolica sa dvoje kotača koji datiraju od oko 3 400 godine pr. Kr., jedni od najranije očuvanih u svijetu. Ti mnogobrojni dokazi su pružili jedinstven uvid u živote i naselja neki od tridesetak kulturnih skupina u alpskom jezerskom krajoliku koji su omogućili razvoj sojenica.⁷⁰

Devet tih sojenica se nalazi na obali jezera Constance u Baden-Württembergu. Još je devet uvršteno u Gornjoj Švabiji, južno od Augsburga i na jezeru Starnberg. U Unteruhldingenu na jezeru Constance sjeverno od Friedrichshafena, drveni stupovi u vodi i dalje služe kao podsjetnici na kuće koje su nekoć stajale. Ovaj poseban tip gradnje bio je oblik ranog naselja u Europi. Nudila je zaštitu ljudi od neprijatelja i grabežljivaca, pružajući pristup vodi i obližnjim obalama za ribolov i uzgoj. Slijedeći arheološke iskopine, od 1922. godine nadalje su rekonstruirani neki stambeni objekti, te je uspostavljen mali muzej u kojemu se nalaze brojni nalazi. Danas je muzej i prapovijesno naselje u Unteruhldingenu jedan od najvećih arheoloških muzeja na otvorenom u Europi. Muzej Federsee u Bad Buchauu i Državni arheološki muzej u Constanceu također živo prikazuju povijest naših predaka.⁷¹

Slika 8. Sojenica

Preuzeto sa: Wikiwand, http://www.wikiwand.com/sh/Prahistorijska_naselja_sojenica_oko_Alpa

⁷⁰ Ibid.

⁷¹ **Prehistoric Pile Dwellings around the Alps**, Germany travel, <http://www.germany.travel/hr/towns-cities-culture/unesco-world-heritage/prehistoric-pile-dwellings-around-the-alps.html>, (02.08.2017.)

5.5. Muzejski otok u Berlinu

Muzeji su institucije koje čuvaju i što vjerodostojnije pokušavaju prikazati događaje, stvar i način života u prošlosti. Isto tako su važni i za razvoj kulturnog života ali i turizma destinacije u kojoj se nalaze, stoga bi naša zadaća bila čuvati i što bolje predstavljati iste.

Muzejski otok u Berlinu je kompleks zgrada sastavljenih od pet individualnih muzeja izuzetne povijesne i umjetničke važnosti a smješten je u samom srcu grada, na rijeci Spree. Muzeji su građeni između 1824. i 1930. godine od najpoznatijih pruskih arhitekata, te predstavljaju realizaciju vizionarskog projekta i evolucije pristupa muzejskoj konstrukciji tijekom ovog stoljeća. Muzejski otok u Berlinu je izuzetan primjer urbane i arhitektonske realizacije javnog urbanog foruma koji ima simboličku vrijednost akropole za grad. Potrebno je naglasiti njegovo rijetko planiranje i arhitektonski kontinuitet te dosljednost kojom se kontinuirano provodi koncept već više od jednog stoljeća. Kulturna vrijednost muzejskog otoka povezana je s njegovom povijesnom ulogom u koncepciji i razvoju određene vrste zgrada. U tom smislu, muzejski otok jedan je od značajnijih i najimpresivnijih cjelina na svijetu. Gradske i arhitektonske vrijednosti muzejskog otoka neodvojive su od važnih zbirki koje se nalaze u pet muzejskih kuća, a svjedoče o evoluciji civilizacije. Veza je izravna, budući da su arhitektonski prostori u muzejima dizajnirani u prirodnom odnosu s zbirka na zaslonu, bilo da su ugrađeni u dijelove interijera, uokvireni ili tumačeni.⁷²

Slika 9. Muzejski otok

Preuzeto sa: Razglednice preteklosti, <https://www.rtvsllo.si/kultura/razglednice-preteklosti/razsvetljensko-odkrivanje-zgodovine/152218>

Prvi muzej na otoku, otvoren 1830. godine je *Altes Museum* (Stari Muzej) napravljen po nacrtu najvećeg njemačkog klasicističkog arhitekta Karla Friedricha Schinkela. U to doba

⁷² **Museum Island**, visitBerlin, <https://www.visitberlin.de/en/museum-island-in-berlin>, (08.08.2017.)

je bila neobična neoklasična fasada strukturirana s jonskim stupovima, prostranim predvorjem i atraktivnom rotandom. Danas, nakon obnove, muzej ima stalnu postavu skulptura i umjetnosti iz klasične antike, od antičke Grčke do Rimskog Carstva, uključujući biste Cezara i Kleopatre. Posebno istaknuta zbirka je zbirka etruščanske umjetnosti koja je najveća izvan Italije. Osmišljen je s namjerom da javnosti približi i omogući pristup umjetničkim i povijesnim zbirkama važnih artefakata i predmeta.⁷³

Rad na *Neues Museum* (Novi Muzej) je započeo 1841. godine. Dizajniran je od pruskog majstora Friedricha Augusta Stülera, Schinkelovog studenta a sama izgradnja bila je senzacija. Ne samo da je dizajn opsežno koristio konstrukcijske elemente od lijevanog i kovanog željeza, već je parna snaga bila glavni izvor energije na mjestu. U Drugom svjetskom ratu muzej je bio ozbiljno oštećen i ostao je ruševina sve do 1999. Obnova i restauracija muzeja trajala je deset godina, proces vođen uredima poznatog arhitekta David Chipperfielda. Od spektakularnog ponovnog otvaranja muzeja 2009. godine predstavljen je niz vrhunskih djela iz egipatskog muzeja, zbirke papirusa, muzeja prapovijesti i rane povijesti te zbirke klasičnih antikviteta. Poznate su i biste drevne egipatske kraljice Nefertiti.⁷⁴

Godine 1904. otvoren je *Kaiser-Friedrich-Museum*, koji danas nosi ime *Bode Museum* čija je obnova i i renoviranje završeno 2005. godine. Sada je dom za opsežnu zbirku skulptura iz srednjeg vijeka pa sve do kasnog 18. stoljeća, kao i blaga iz muzeja Bizantske umjetnosti i numizmatička kolekcija.⁷⁵

Alte Nationalgalerie (Stara nacionalna galerija), smještena na postolju, impresivno se uzdiže iznad muzejskog otoka kao "hram umjetnosti". Nakon skoro desetogodišnjeg rada, galerija je otvorena 1876. godine. Sada ne samo da prikazuje slikarstvo i skulpturu iz neoklasičnog razdoblja kroz romantizam u bidermajersko razdoblje (1815.-1848.) nego i impresionističku i ranu modernističku umjetnost. Zbirka uključuje djela poznatih umjetnika kao što su Caspar David Friedrich, Claude Monet, Edouard Manet, Auguste Renoir, Max Liebermann, Lovis Corinth, Adolphe Menzel, Karl Blechen i Karl Friedrich Schinkel. U galeriji su također i Johann Gottfried Schadowove princeze Luise i Friederike, koje se smatra najljepšom skulpturom pruskog umjetnika.⁷⁶

Dizajniran od arhitekta Alfreda Messela, *Muzej Pergamon* svake godine privlači oko milijun posjetitelja, čineći ga najpopularnijim muzejom u Berlinu. Obnova muzeja traje

⁷³ Ibid.

⁷⁴ Ibid.

⁷⁵ Ibid.

⁷⁶ Ibid.

do 2025. te će u tom procesu muzej s izvorno tri krila dobit i četvrto. Velika soba s Pergamskim oltarom trenutno je zatvorena do 2019. Međutim, posjetitelji još uvijek mogu vidjeti nevjerojatne Ištarske dveri i procesijski put, impresivna rimokatarska vrata Mileta i fascinantnu zbirku u muzeju islamske umjetnosti. U novom krilu sa staklenim fasadama bit će prikazana Kalabschana vrata, dvorana faraona Sahure i fasada Tell Halaf.⁷⁷

Otok predstavlja veliku važnost za njemačku kulturu i povijest a isto tako predstavlja važnu turističku atrakciju popularnu u svijetu.

5.6. Špiljska umjetnost Švapske Jure

Za vrijeme prapovijesti ljudi su živjeli nomadskim načinom života, tj. selili su se s mjesta na mjesto u potrazi za boljim životnim uvjetima. Kako bi se zaštitili od vremenskih neprilika ali i raznih predatora skloništa su pronalazili u raznim špiljama. Stoga su danas špilje najznačajnija nalazišta prapovijesnih ostataka koja svjedoče o svakodnevnici i načinu života pračovjeka.

Prvi moderni ljudi stigli su u Europu prije 43 000 godina, za vrijeme posljednjeg ledenog doba. Jedno od područja gdje su se smjestili je i Švapska Jura u južnoj Njemačkoj, oko 40 km jugoistočno od glavnog grada pokrajine Baden- Württemberg, Stuttgarta. Iskopane 1860-ih godina, u šest špilja su pronađeni predmeti koji datiraju od 43 000 do 33 000 godina. Među njima su izrezbarene figurice životinja, glazbala i nakit. Ostale figurice prikazuju bića koja su pola ljudi pola životinje te jedna statua žene.⁷⁸

Jedni od najpoznatijih lokaliteta su *Hohler Fels* (Šuplje stijene) i *Vogelherdhöhle* (Špilja ptičja pećnica). Hohler Fels je jedno od najvažnijih arheoloških nalazišta gornjeg paleolitika u srednjoj Europi. Špilja se sastoji od 15 metara hodnika i dvorane. Veličina od 500 m² i duljina od 6 km čini ju jednom od najvećih u Švapskim Jurama. U njoj su 1830. godine otkrivene brojne figurice iz orinjaškog razdoblja od kojih je najpoznatija Venera iz Hohle Felsa, prapovijesna figurica žene od mamutske bjelokosti. Starost joj je procijenjena između 35 000 i 40 000 godina što je čini jednom od najstarijih ljudskih figurica na svijetu. Vogelherdhöhle je vapnenačka špilja otkrivena 1931. godine s najstarijim figuricama od mamutske bjelokosti iz orinjaškog razdoblja. Nalazi se na brdu iznad rijeke Lone i prekriva

⁷⁷ CAMIN, G.: **Najljepši muzeji svijeta**, Naklada ULIKS, Rijeka, 2009., p. 71.

⁷⁸ CHART-LEIGH, A. R.: **Cambridge Geographical Text Books**, University Press, Cambridge, 1921., p.67.

veličinu od 170 m². Nije dostupna za turiste no od 2013. godine je izgrađen Archäopark Vogelherd s muzejom i turističkim centrom.⁷⁹

Slika 10. Figurica Venere iz Hohle Felsa

Preuzeto sa: Lockerdome, <https://lockerdome.com/7689599824694081/8296674057535764>

Ovi arheološki lokaliteti upisani su na UNESCO-v popis mjesta svjetske baštine 2017. godine jer su među najvažnijima za proučavanje špiljske umjetnosti starijeg paleolitika u vrijeme kad se javljaju kromanjonci.⁸⁰

Špilje i umjetnost ledenog doba u Švapskoj Juri predstavlja jedinstvenu koncentraciju arheoloških nalazišta s nekim od najstarijih figurativnih umjetnosti i glazbenih instrumenata do sada pronađenih u svijetu. Zajedno s predmetima i okolišem, one čine izvanrednu ranu kulturnu zbirku koja oslikava razvoj ljudskog umjetničkog izražaja.

⁷⁹ SANZ, N.: **Human origin sites and the World Heritage Convention in Eurasia**, UNESCO, Mexico City, 2015., p.54- 55.

⁸⁰ **Caves and Ice Age Art in the Swabian Jura**, UNESCO, <http://whc.unesco.org/en/list/1527>, (10.08.2017.)

5.7. Tvornica Fagus u Alfeldu

Prema nacrtima Waltera Gropiusa, njemačkog arhitekta i teoretičara arhitekture te osnivača prve škole dizajna, Bauhausa, 1910. godine je počela gradnja kompleksa od 10 građevina tj. tvornica Fagus u Alfeldu. Taj kompleks je vrlo važan za razvoj moderne arhitekture i industrijskog dizajna u 20. stoljeću. Arhitekt Eduard Werner ju je započeo a 1913. godine ju je završio Adolf Meyer dok su dodatci u unutrašnjosti dovršeni 1925. godine.

81

Njene građevine su zasebno posvećene svakoj od etapa u manufakturnoj proizvodnji obuće. Tvornica je i danas funkcionalna a njena posebnost se očituje u načinu uporabe stakla pri gradnji. Naime, pročelje tvornice su prekrivali stakleni paneli što kasnije postaje prepoznatljiva odlika moderne arhitekture. To svjedoči o velikom prekidu s postojećim arhitektonskim i dekorativnim vrijednostima tog razvoja i predstavlja odlučujući pomak prema već spomenutoj funkcionalističkoj estetici. Tvornica je uspostavila i neke od temeljnih aspekata moderne funkcionalne kulture poput zidanih zavjesa. Sadrži homogeni teritorijalni kompleks koji je u potpunosti dizajniran da racionalno služi namjeni industrijskog projekta te izražava arhitektonsko jedinstvo. Istovremeno estetska, društvena i arhitektonska shema kazuje o odlučnosti postizanja kontrole društvenih i estetskih promjena vezanih uz industrijalizaciju.⁸²

Slika 11. Tvornica Fagus

Preuzeto sa: Culture Mechanism, <http://culturemechanism.blogspot.hr/2013/03/fagus-shoe-factory.html>

⁸¹ **Fagus Factory in Alfeld**, UNESCO, <http://whc.unesco.org/en/list/1368>, (25.08.2017.)

⁸² JAEGGI, A.: **Fagus: Industrial Culture From Werkbunde to Bauhaus**, Princeton Architectural Press, New York, 2003., p. 21.

Upisana je na UNESCO-v popis mjesta svjetske baštine 2011. godine jer je građevina preteča Bauhaus škole i imala je snažni utjecaj na razvoj europske i sjevernoameričke arhitekture.

5.8. Bauhaus

Krajem 19. stoljeća u Engleskoj kič i imitacije su bili sveprisutni u društvu. Težnja uništenju kiča i imitacije a ujedno i uljepšavanje industrijskih proizvoda je razlog zbog kojeg se javlja ideja o povezivanju umjetnika i industrijske proizvodnje. William Morris je u Engleskoj pokrenuo spajanje „umjetnosti i obrta“ no njegovi proizvodi nisu bili u skladu s modernim nastojanjima već su bili individualni i bogato dekorirani. No, njegova ideja nije ostala nezamijećena jer je 1907. godine u Münchenu osnovan Njemački savez obrtnih i industrijskih proizvođača (Deutsche Werkbund). Njegov osnutak bio je značajan događaj u razvoju moderne arhitekture i industrijskog dizajna. Udruga nije bila samo umjetnička udruga već paradržavna institucija koja je trebala pomoći povezivanju tradicionalnih obrta i nove industrijske proizvodnje robe široke potrošnje što bi ju učinilo konkurentnom Engleskoj i SAD-u. Moto je glasio: Vom Sofakissen zum Städtebau (Od jastučića za sofu do izgradnje gradova) što pokazuje njen širok raspon interesa.⁸³

Djelatnost Werkbunda je nastavio unaprjeđivati i razvijati Walter Gropius i osniva specijaliziranu školu Bauhaus u kojoj se istodobno bavio svim vrstama oblikovanja. Škola je djelovala u 3 grada: Weimaru (1919.- 1925.), Dessau (1925.- 1932.) i Berlinu (1932.- 1933.) pod tri različita arhitekta: Waltera Gropiusa, Hannena Meyera i Ludwiga Milesa von der Rohe. Izmjenom vodstva škole dolazi i do samih promjena u istoj, a gubitkom potpore koju su imali za vrijeme socijal- demokrata škola je napustila Weimar.⁸⁴

U Dessau je dovršena zgrada Bauhauusa 1926. godine i ona predstavlja prijelomno djelo arhitekture u kojemu oblik slijedi namjenu. Meyer je Bauhausu donio dvije najunosnije projektne narudžbe: pet stambenih zgrada u Dessau i upravnu zgradu škole njemačke trgovačke unije (ADGB) u Bernau kod Berlina. Meyerov cilj je bio smanjenje troškova gradnje što je dovelo do povećanog broja narudžba za školu. Iako je svojim radom školi donio profit po prvi put isto tako, kao radikalni funkcionalist, nije imao previše

⁸³ DROSTE, M.: **Bauhaus 1919- 1933. Bauhaus Archiv**, Bededit Taschen Verlag, Berlin, 1990., p. 47.

⁸⁴ **Leben am Bauhaus**, Bauhaus archiv, https://www.bauhaus.de/de/das_bauhaus/46_leben_am_bauhaus/, (28.08.2017.)

razumijevanja za estetizirane programe i natjerao je Marcela Breuera, Herberta Bayera i neke druge nastavnike da podnesu ostavku. Doveo je u školu opasnu političku poziciju podržavanjem osnivanja studentske komunističke organizacije, što je rezultiralo dobivanjem otkaza.⁸⁵

Preselivši se u Berlin, Bauhausa nije dočekala ugodna atmosfera već ih nacisti optužuju za komunizam i socijalni liberalizam zbog njihova modernizma, internacionalizma, liberalizma i brige za čovjeka. S Hitlerom na vlasti škola biva optužena za kozmopolitanski modernizam, utjecaj Židova i ne-njemački utjecaj te je zatvorena 1933. godine.⁸⁶

Iako je škola zatvorena njezini projekti danas su od velike važnosti i pod zaštitom UNESCO-a. Lokalitete koji su 1996. godine upisani u popis svjetske baštine izvorno su obuhvaćali skupine zgrada i spomenika koji su smješteni u Weimaru i Dessau. Ubrajanjem pet stambenih zgrada i ADGB-a u lokalitete odražava se doprinos odjelu arhitekture. Bauhaus predstavlja želju za razvijanjem moderne arhitekture koristeći nove materijale (armirano beton, staklo, čelik i metode gradnje toga vremena). Oblici zgrada odbacuju tradicionalni izgled i svedeni su na svoj primarni, osnovni oblik. Ove građevine predstavljaju arhitektonsku kvalitetu koja proizlazi iz znanstveno utemeljene metodologije dizajna i funkcionalno-ekonomskog dizajna s društvenim ciljevima. Sam Bauhaus i ostale zgrade koje su dizajnirane od strane majstora Bauhauusa temeljni su predstavnici klasičnog modernizma i kao takvi su bitne komponente koje predstavljaju 20. stoljeće.⁸⁷

Slika 12. Zgrade Bauhauusa u Dessau

Preuzeto sa: Wikipedia, https://hr.wikipedia.org/wiki/Bauhaus#/media/File:Bauhaus_Dessau,Gropiusallee.jpg

U vremenu između dva svjetska rata Bauhaus- škola umjetnosti i dizajna je promijenila sliku modernog. Svojim idejama razvili su spojeve likovne umjetnosti, obrta i tehnologije čija

⁸⁵ **UNESCO World Heritage**, Bauhaus Dessau, <http://www.bauhaus-dessau.de/en/history/unesco-world-cultural-heritage-1.html>, (28.08.2017.)

⁸⁶ **Deutsche UNESCO-Kommission**, UNESCO, <http://www.unesco.de/ueber-uns/suche.html>, (28.08.2017.)

⁸⁷ **Bauhaus and its Sites in Weimar, Dessau and Bernau**, UNESCO, <http://whc.unesco.org/en/list/729>, (28.08.2017.)

je fuzija iznjedrila građevine koje su danas važni spomenici ne samo za umjetnost i kulturu već i za povijesne ideje 20. stoljeća. Iako je filozofija društvene reforme Bauhausa bila malo više nego promišljanje, njegov utopijski ideal postao je stvarnost kroz oblik njegove arhitekture. Njegova izravna dostupnost još uvijek ima moć fascinirati i važan je dio kulturne baštine.

6. ZAKLJUČAK

Još od prapovijesti teritorij sadašnje Njemačke je bio naseljen što joj je omogućilo posjedovanje iznimnih bogatstava vezanih uz kulturu i društvo. Isto tako je ugled u svijetu stekla izumima, tehnologijom, bogatstvom, stabilnim gospodarstvom ali i dugom tradicijom, poviješću i kulturom, poznatim povijesnim osobama te prirodnom i kulturnom baštinom što ju čini jednom od najpoželjnijih turističkih destinacija. Osobe poput Goethea, Schillera, Guttenberga ali i brojni drugi, značajni su na svjetskoj, znanstvenoj i kulturnoj sceni. Osim toga, Njemačka je i na druge načine obilježila svjetsku povijest, npr. važnom ulogom u dva svjetska rata. Istraživanjem prošlosti u Njemačkoj su pronađeni brojni spomenici koji najbolje prikazuju njenu razvijenost i ugled koji je posjedovala. Spomenici koji su pronađeni su od iznimne važnosti tako da nisu ostali nezamijećeni ni od strane UNESCO-a.

UNESCO, kao svjetska organizacija, zaštitila je velik broj spomenika Njemačke i sudjeluje u njihovom očuvanju kako bi ostala za buduće naraštaje ali i kako bi omogućila prisjećanje na povijest te važne etape Njemačke i njenog razvoja. Spomenici koji se nalaze pod zaštitom UNESCO-a su bitni na svjetskoj razini jer je organizacija veoma ozbiljna te postavlja brojne kriterije koji moraju biti zadovoljeni kako bi uopće prirodna, kulturna i nematerijalna baština mogla biti uvrštena na njihov popis.

Njemačka ima mnoštvo kulturno povijesnih spomenika koji su uvelike zaslužni za velik broj turista koji dolaze tijekom cijele godine. Upravo ti spomenici kulture su ostavili neizbrisiv trag u njemačkoj kulturnoj baštini, ali i doveli do promjena u državi. Spomenici datiraju još od prapovijesti a kazuju o izmjeni naroda na teritorijalnom području Njemačke kroz povijest, o građevinskim stilovima i vrstama umjetnosti. Isto tako, Njemačka posjeduje veliki broj muzeja od kojih su najpoznatiji smješteni u pokrajinama koji se ističu razvijenom industrijom, većim gradovima te raznolikom kulturnom scenom.

Zaključno, može se sažeti da su kulturno povijesni spomenici u Njemačkoj veoma dobro posjećeni te uz spomenike ostalih zemalja čine važan segment svjetske kulture vrijedne divljenja i poštovanja a isto tako otkrivaju prošlost i pokušavaju je održati živom, tj. da ne padne u zaborav.

SAŽETAK

Najznačajniji kulturno- povijesni spomenici Savezne Republike Njemačke

Savezna Republika Njemačka se nalazi u srednjoj Europi i sastoji se od 16 pokrajina ili država, a svaka od njih je donijela doprinos koji danas čini Njemačku razvijenom, uspješnom i turistički popularnom državom. Tijekom povijesti je nedvojbeno bila sjecište raznih kultura i naroda što joj je omogućilo da danas raspolaže iznimnim spomenicima od kulturno- povijesne važnosti od kojih se mnogi nalaze na popisu UNESCO-ve baštine. Ovi spomenici čine nasljeđe koje je ostavljeno budućim generacijama a čini državu autohtonom i jedinstvenom te je to jedan od glavnih razloga zašto se treba težiti očuvanju i promociji tih spomenika. Isto tako, važno je napomenuti i ulogu tih istih spomenika u turizmu budući da veliki broj turista, bilo domaćih ili stranih, posjećuje određene destinacije upravo zbog kulturno- povijesnih spomenika te samim time pridonosi razvoju turističke destinacije ali i razvoju cijele države.

Najznačajniji kulturno- povijesni spomenici na njemačkom prostoru su Aachenska katedrala, muzejski otok u Belinu, tvornica Fagus u Alfeldu, rudnik Rammelsberg te brojni rimski spomenici u Trieru. Osim navedenih spomenika Njemačku krasi i mnogi drugi koji su također pridonijeli kulturnoj afirmaciji zemlje i popularnosti u svijetu osobito gledajući sa kulturno- povijesnog aspekta.

Ključne riječi: Savezna Republika Njemačka, spomenik, povijest, kultura, baština, UNESCO

SUMMARY

The most important cultural and historical monuments of Federal Republic of Germany

The Federal Republic of Germany is situated in the centre of Europe and it consist of 16 states, each of which contributed in making Germany a developed and successful country popular with tourists. Throughout history, Germany was a melting pot of diverse cultures and people which led to having numerous cultural and historical monuments many of which are on the UNESCO World Heritage List. The monuments are representing the heritage left to future generations and make the country autochthonous and unique, which is one of the main reasons why we should seek to preserve and promote those monuments. The role of those same monuments in tourism is important as a great number of tourists, domestic or foreign, visit certain destination because of the cultural and historical monuments and contribute to the development of the destination itself and the whole country.

The most important cultural and historical monuments of the German territory are The Cathedral in Aachen, Museum Island in Berlin, Fagus factory in Alfeld, Rammelsberg Mine and Roman monuments in Trier. Other than those mentioned, Germany is full of other monuments of value which led to the country's popularity, especially in culture and history.

Key words: Federal Republic of Germany, monument, history, culture, heritage, UNESCO

ZUSAMMENFASSUNG

Die wichtigsten kulturellen und historischen Denkmäler in der Bundesrepublik Deutschland

Die Bundesrepublik Deutschland ist ein mitteleuropäisches Land, das aus 16 Bundesländern besteht, von denen jedes Bundesland seinen Beitrag gebracht hat, dass Deutschland heute ein entwickeltes, erfolgreiches und beliebtes Land ist. Im Laufe der Geschichte ist Deutschland eine Kreuzung verschiedener Kulturen und Völker gewesen. Viele Denkmäler, die auch an der UNESCO Weltkulturerbe Liste sind, zeugen davon. Diese Denkmäler bleiben als Erbe zu jüngeren Generationen und machen das Land authentisch und einzigartig. Das ist einer der Hauptgründe wieso man Denkmäler erhalten und fördern sollte. Dessen Rolle im Tourismus ist auch zu erwähnen, da viele Touristen das Land genau wegen dieser Denkmäler besuchen. So kommt natürlich auch zur Entwicklung der Destination.

Die wichtigsten kulturellen und historischen Denkmäler in Deutschland sind der Aachener Dom, die Museumsinsel in Berlin, Fagus-Werk in Alfeld, Rammelsberg Mine und zahlreiche römische Denkmäler in Trier. Neben den erwähnten Denkmälern hat Deutschland viele andere, die das Land als kulturelles und historisches Zentrum bestätigt haben.

Schlüsselwörter: Bundesrepublik Deutschland, Denkmal, Kultur, Geschichte, Erbe, UNESCO

POPIS LITERATURE

- 1.) Aritio L. B.: **El patrimonio del mundo**, Plaza & Janes, Incafo, S.A., Madrid, 1990.
- 2.) CAMIN, G.: **Najljepši muzeji svijeta**, Naklada ULIKS, Rijeka, 2009.
- 3.) CHART-LEIGH, A. R.: **Cambridge Geographical Text Books**, University Press, Cambridge, 1921.
- 4.) DROSTE, M.: **Bauhaus 1919- 1933. Bauhaus Archiv**, Bendedikt Taschen Verlag, Berlin, 1990.
- 5.) **Germany**, Eyewitness travel guides, DK Publishing, London, 2003.
- 6.) JAEGGI, A.: **Fagus: Industrial Culture From Werkbunde to Bauhaus**, Princeton Arhitectual Press, New York, 2003.
- 7.) LeRoy Bennett A., Oliver K. J.: **Međunarodne organizacije**, Politička kultura, Zagreb, 2004.
- 8.) Marasović, T.: **Kulturna baština**, Veleučilište u Splitu, Split, 2001.
- 9.) SANZ, N.: **Human origin sites and the World Heritage Convention in Eurasia**, UNESCO, Mexico City, 2015.
- 10.) **Tatsachen über Deutschland**, Societäts-Verlag, Frankfurt/Main, 1992.
- 11.) ŽMEGAČ V.,: **Od Bacha do Bauhauasa, povijest njemačke kulture**, Matica hrvatska, Zagreb, 2006.
- 12.) ŽMEGAČ, V., ŠKREB Z., SEKULIĆ LJ.: **Povijest njemačke književnosti**, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2003.

INTERNETSKI IZVORI:

- 1.) **Aachen Cathedral**, UNESCO, <http://whc.unesco.org/en/list/3>, (28.06.2017.)
- 2.) **Amphitheater**, Trier, http://www.die-roemer-online.de/index.html?staedte_bauwerke/trier/trier.html (02.08.2017.)
- 3.) **Antropologija**, Info priručnik, <https://www.antropologija.info/prirucnik/sta-je-kultura>, (2.2.2017.)
- 4.) **Bauhaus and its Sites in Weimar, Dessau and Bernau**, UNESCO, <http://whc.unesco.org/en/list/729>, (28.08.2017.) **UNESCO World Heritage**, Bauhaus Dessau, <http://www.bauhaus-dessau.de/en/history/unesco-world-cultural-heritage-1.html>, (28.08.2017.)

- 5.) BOYLE, N.: **Johann Wolfgang von Goethe**, Encyclopædia Britannica, <https://www.britannica.com/biography/johann-wolfgang-von-goethe>, (01.03.2017.)
- 6.) **Caves and Ice Age Art in the Swabian Jura**, UNESCO, <http://whc.unesco.org/en/list/1527>, (10.08.2017.)
- 7.) CUDWORTH, C.: **George Frideric Handel**, Encyclopædia Britannica, <https://www.britannica.com/biography/George-Frideric-Handel>, (03.03.2017.)
- 8.) **Deutsche UNESCO-Kommission**, UNESCO, <http://www.unesco.de/ueber-uns/suche.html>, (28.08.2017.)
- 9.) EMERY, W., MARSHALL R. L.: **Johann Sebastian Bach**, Encyclopædia Britannica, <https://www.britannica.com/biography/Johann-Sebastian-Bach>, (03.03.2017.)
- 10.) **European route of industrial heritage**, ERIH, http://www.erih.net/i-want-to-go-there/site/show/Sites/world-heritage-site-rammelsberg-museum-and-visitors-mine/?tx_erihsites_erihmap%5BgetVars%5D%5Baction%5D=getpage&tx_erihsites_erihmap%5BgetVars%5D%5Bsites%5D=67&cHash=4500bd1b83c905fa58cef74a3f6e1aef (03.08.2017.)
- 11.) **Fagus Factory in Alfeld**, UNESCO, <http://whc.unesco.org/en/list/1368>, (25.08.2017.)
- 12.) KNAPP, R.L., BUDDEN, J. M.: **Ludwig van Beethoven**, Encyclopædia Britannica, <https://www.britannica.com/biography/Ludwig-van-Beethoven>, (03.03.2017.)
- 13.) **Leben am Bauhaus**, Bauhaus archiv, https://www.bauhaus.de/de/das_bauhaus/46_leben_am_bauhaus/, (28.08.2017.)
- 14.) **Mines of Rammelsberg, Historic Town of Goslar and Upper Harz Water Management System**, UNESCO, <http://whc.unesco.org/en/list/623> (03.08.2017.)
- 15.) **Museum Island**, visitBerlin, <https://www.visitberlin.de/en/museum-island-in-berlin>, (08.08.2017.)
- 16.) Natuknica: **Njemačka**, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=44490>, (24.1.2017.)
- 17.) **Nematerijalna kulturna baština**, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=3639>, (15.2.2017.)
- 18.) **Njemačka**, Proleksis enciklopedija online, <http://proleksis.lzmk.hr/39383/>, (24.1.2017.)

- 19.) **Prehistoric Pile Dwellings around the Alps**, Germany travel, <http://www.germany.travel/hr/towns-cities-culture/unesco-world-heritage/prehistoric-pile-dwellings-around-the-alps.html>, (02.08.2017.)
- 20.) **Roman Monuments, Cathedral of St Peter and Church of Our Lady in Trier**, UNESCO, <http://whc.unesco.org/en/list/367> (02.08.2017.)
- 21.) **Sociologija kulture i umjetnosti**, Scribd, <https://www.scribd.com/doc/93827405/Sociologija-kulture-i-umjetnosti>, (2.2.2017.)
- 22.) **Studio Babelsberg**, Studio Babelsberg, <http://www.studiobabelsberg.com/en/corporate/about-us/>, (03.03.2017.)
- 23.) **The Criteria for Selection**, UNESCO, <http://whc.unesco.org/en/criteria/> (10.03.2017.)
- 24.) **The World Heritage Convention**, UNESCO, <http://whc.unesco.org/en/convention/> (10.03.2017.)
- 25.) **UNESCO**, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, <http://www.min-kulture.hr/unesco/>, (04.03.2017.)
- 26.) **What is Intangible Cultural Heritage?**, UNESCO, <https://ich.unesco.org/en/what-is-intangible-heritage-00003> (10.03.2017.)
- 27.) **World Heritage List Statistic**, UNESCO, <http://whc.unesco.org/en/list/stat>, (10.03.2017.)

POPIS SLIKA

Slika	Stranica
1. Karta Njemačke	7
2. UNESCO-v logo	21
3. Nacrt Aachenske katedrale	25
4. Aachenska katedrala	26
5. Porta Nigra	27
6. Rimski amfiteatar	28
7. Rudnici Rammelsberga	29
8. Sojenica	30
9. Muzejski otok	31
10. Figurica Venere iz Hohle Felsa	34
11. Tvornica Fagus	35
12. Zgrade Bauhausa u Dessau	37

ŽIVOTOPIS

OSOBNJE INFORMACIJE

Radonja Ana

📍 Ive Senjanina 8, 23000 Zadar (Hrvatska)

📞 0996765442

✉ ana.radonja94@gmail.com

RADNO ISKUSTVO

12/03/2017–danas

Glavni konobar

Falkensteiner Hotel & Spa ladera*****, Petržane (Hrvatska)

Komuniciranje i pružanje informacija gostima, posluživanje hrane i pića gostima hotela, priprema toplih napitaka, priprema restorana i back officea prije i nakon servisa.

01/03/2017– 10/03/2017

Asistent u pripremi scenografije

Otok Pag (Hrvatska)

Pomoć pri uređivanju scenografije za potrebe snimanja TV serije.

15/05/2016–30/09/2016

Pomoćni konobar

Falkensteiner Hotel & Spa ladera*****, Petržane (Hrvatska)

Posluživanje hrane i pića gostima hotela, priprema toplih napitaka, priprema restorana i back officea prije i nakon servisa, punjenje buffeta za vrijeme večernjeg servisa i za posebne grupe.

20/05/2015–10/10/2015

Uredski poslovi

Karako trade d.o.o., Zadar (Hrvatska)

- obavljanje poslovne komunikacije
- ispunjavanje poslovnih ugovora
- nadzor i pomoć zaposlenicima pri obavljanju poslova
- organizacija zaposlenika i prijevoz do radnog mjesta

18/07/2012–23/08/2012

Receptionist

Hotel Donat, Zadar (Hrvatska)

-obavljanje stručne prakse (182 sata)

01/08/2011–30/08/2011

Receptionist

Resort Zelena Punta, Kukljica (Hrvatska)

- obavljanje stručne prakse (182 sata)

OBRAZOVANJE I OSPOBLJAVANJE

06/10/2013–danas

Preddiplomski studij Kulture i turizma

Sveučilište u Zadru, Zadar (Hrvatska)

2009–2013

Hotelijsko- turistički tehničar

OSOBNJE VJEŠTINE

Materinski jezik hrvatski

Ostali jezici	RAZUMIJEVANJE		GOVOR		PISANJE
	Slušanje	Čitanje	Govorna interakcija	Govorna produkcija	
engleski	C1	C1	C1	C1	C1
njemački	B1	B2	B1	B1	B2
talijanski	A2	A2	A2	A2	A2
ruski	A2	A2	A2	A2	A2

Stupnjevi: A1 i A2: Početnik - B1 i B2: Samostalni korisnik - C1 i C2: Iskusni korisnik
Zajednički europski referentni okvir za jezike

Komunikacijske vještine Mogućnost dobre prezentacije raznih pripremljenih tema stečena tijekom fakultetskog obrazovanja, sposobnost brze prilagodbe raznim okruženjima i profilima ljudi stečena tijekom dugogodišnjeg učenja stranih jezika i obavljanja stručne prakse u hotelima i turističkim naseljima.

Organizacijske / rukovoditeljske vještine Dobro iskustvo u organizaciji rada skupina do 30 osoba na nekoliko lokacija stečena tijekom rada za Karako trade d.o.o.

Digitalna kompetencija

SAMOPROCJENA				
Obrada informacija	Komunikacija	Stvaranje sadržaja	Sigurnost	Rješavanje problema
Iskusni korisnik	Iskusni korisnik	Samostalni korisnik	Temeljni korisnik	Temeljni korisnik

Informacijsko-komunikacijske tehnologije - tablica za samoprocjenu

Vozačka dozvola B

DODATNE INFORMACIJE

Projekti Sudjelovanje u studentskim projektima Ritam kulturizma 2015. i 2016. i Turizmijada 2015. Sudjelovanje na razmjeni mladih Erasmus+ "Keep it green", Poronin, Poljska (12.3.- 20.3.2016.) Volontiranje Wings for life 2016.